

BIST Yakın İzleme Pazarındaki Tekstil Şirketlerinin Bağımsız Denetim Raporlarına Verilen Denetim Görüşleri ve Şirketlerin Sektörel Performanslarının TOPSIS Yöntemi ile Analizi

Audit Opinions on the Independent Audit Reports of Textile Companies in the BIST Close Monitoring Market and Analysis of the Sectoral Performances of the Companies Using the TOPSIS Method

Ali USLU ^a

^aTokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Turhal Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Tokat, Türkiye. ali.uslu@gop.edu.tr

MAKALE BİLGİSİ

ÖZET

Anahtar Kelimeler:

Finansal performans
Bağımsız denetim
Yakın izleme pazarı
TOPSIS

Amaç – Çalışmanın amacı Borsa İstanbul (BIST) Yakın İzleme Pazarı'nda işlem gören tekstil şirketlerinin bağımsız denetim görüşleri incelenerek, tekstil sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin performanslarının karşılaştırılmasıdır. Ayrıca Yakın İzleme Pazarı şirketlerinin denetim görüşü ile finansal performanslarının ilişkisinin araştırılmasıdır.

Yöntem – Borsa İstanbul Yakın İzleme Pazarı'nda işlem gören tekstil şirketlerinin 2020-2023 yılları bağımsız denetim görüşlerinin dayanakları içerik analizi ile incelenmiştir. Ayrıca TOPSIS analiz yöntemi ile sektördeki 22 şirketin performansları belirlenerek yakın izleme pazarında yer alan şirketlerin sektördeki durumları göreceli olarak tespit edilmiştir.

Gönderilme Tarihi 24 Ekim 2024
Revizyon Tarihi 9 Aralık 2024
Kabul Tarihi 15 Aralık 2024

Bulgular – Yapılan inceleme ve analiz sonucunda 2020 yılında Mega, Yataş ve Arsan; 2021 yılında Sönmez, Bilici ve Arsan; 2022 yılında Bilici, Birko ve Desa; 2023 yılı için Arsan, Rodrigo ve Bilici şirketlerinin en iyi performans gösteren ilk üç şirket olduğu ayrıca denetim raporundaki görüş ile şirket performansları arasında bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak yatırım kararlarında şirketlerin bağımsız denetim raporlarının da dikkate alınmasının faydalar sağlayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Makale Kategorisi:
Araştırma Makalesi

Tartışma – Genel olarak sektördeki firmalara yatırım yapacak yatırımcıların en iyi performans gösteren şirketleri tercih etmesi doğru bir karar olabilir. Ancak bağımsız denetim görüşleri ile performans arasında sıkı bir ilişkinin olmaması bu kararın sorgulanmasını gerektirmektedir. Kısacası Yatırım kararlarında bağımsız denetim raporlarının da dikkate alınmasının faydalar sağlayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords:

Financial performance
Independent audit
Close monitoring market
TOPSIS

Purpose – The aim of this study is to examine the bases of the independent audit opinions of the textile companies traded in the Borsa Istanbul Close Monitoring Market and to compare the performance of the companies operating in the textile sector. In addition, it is also aimed to investigate the relationship between the audit opinion and the financial performance of the companies in the Close Monitoring Market.

Design/Methodology/Approach – The bases of the independent audit opinions of the textile companies traded in the Borsa Istanbul Close Monitoring Market for the years 2020-2023 were analyzed by content analysis. In addition, the performances of 22 companies in the sector were determined by TOPSIS analysis and the relative status of the companies in the sector was determined.

Received 24 October 2024
Revised 9 December 2024
Accepted 15 December 2024

Findings – As a result of the examination and analysis, it was determined that Mega, Yataş and Arsan in 2020; Sönmez, Bilici and Arsan in 2021; Bilici, Birko and Desa in 2022; Arsan, Rodrigo and Bilici in 2023 are the top three best performing companies, and there is no relationship between the opinion in the audit report and company performance. However, it is concluded that it would be beneficial to consider the independent audit reports of companies in investment decisions.

Article Classification:
Research Article

Discussion – In general, it may be the right decision for investors to prefer the best performing companies in the sector. However, the lack of a close relationship between independent audit opinions and performance calls this decision into question. Shortly, it is concluded that taking independent audit reports into account in investment decisions will provide benefits.

Önerilen Atıf/Suggested Citation

Uslu, A., (2024). BIST Yakın İzleme Pazarındaki Tekstil Şirketlerinin Bağımsız Denetim Raporlarına Verilen Denetim Görüşleri ve Şirketlerin Sektörel Performanslarının TOPSIS Yöntemi ile Analizi, İşletme Araştırmaları Dergisi, 16 (4), 2671-2691.

1. GİRİŞ

İnsanlık tarihi açısından yüzyıllardır süregelen, kültürel özellikler taşıyan, büyük bir ekonomik gelir kaynağı olan tekstil sektörü ülkeler açısından büyük bir önem taşımaktadır. Tekstil sektörü üretim, istihdam ve ihracat açısından değerlendirildiğinde önemi daha da artmaktadır. Emek yoğun bir çalışma sergilenmesi istihdam açısından, ihracattaki payı ile de milli geliri artırıcı etkisiyle önemli bir katma değer yaratan sektörler arasındadır. Hem standart hem de kişiye özel üretim teknikleri ile esnek bir üretim süreci işletilebilmektedir. Sektörde hem ulusal hem de uluslararası markalar ile rekabet edilmekte olup, ayrıca küçük ve orta ölçekli işletme (KOBİ) niteliğindeki fason üretim yapan şirketlerin büyümesine imkan tanımaktadır.

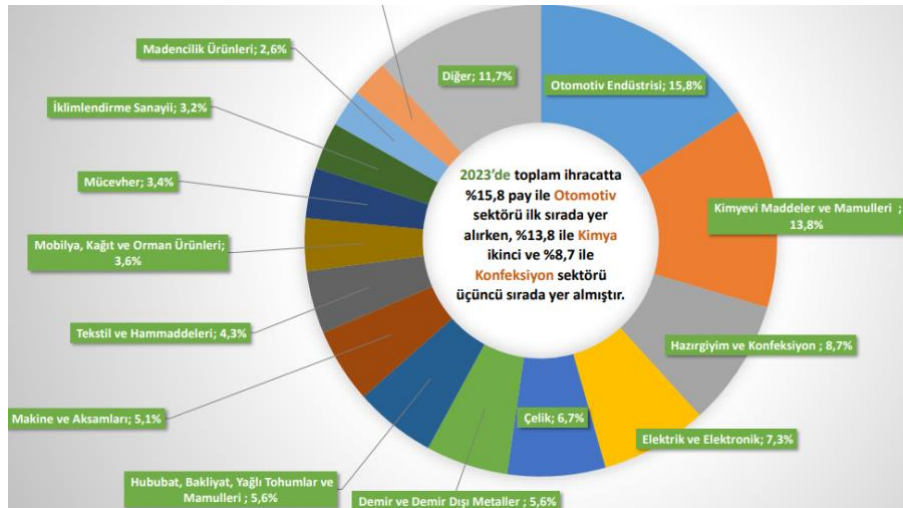
Tekstil sadece kumaş ve giyim ile sınırlı kalmayıp tarım, hayvancılık, kimya, moda ve tasarım, teknoloji, enerji ve mühendislik gibi pek çok sektörü de etkilemektedir. Pamuk, keten, yün gibi liflerin üretilerek çeşitli kimyasallar ve boyalarla daha estetik ve dayanıklı hale getirilmesi, giyilebilir teknolojik ürünler, su geçirmez nefes alabilen antibakteriyel hijyenik kumaşlar, tasarımlarla yeni koleksiyonların oluşturulması, moda ile ürün yelpazesinin değişerek yeni trendlerin ortaya çıkması, askeri alanda özel olarak tasarlanmış yangın, kimyasal ve biyolojik saldırılara dayanıklı giysiler hep tekstil sektörü ile doğrudan ilişkili sektörlerdir. Bu bakımdan tekstil sektörü ve sektörde faaliyet gösteren şirketlerin varlığı, sayısı, büyüklüğü, güçlü ve sürdürülebilir bir finansal yapıya sahip olup olmadıkları şirketler, sektör ve ülke açısından önemlidir.

Şirketlerin faaliyetleri sonucu hazırlanan finansal raporlar şirketin devamlılığının sağlanması ve ortaklar, yatırımcılar, devlet gibi paydaşlara doğru ve kaliteli bilgiler verilmesi açısından önem arz etmektedir. Özellikle borsa gibi ulusal ve küresel çapta yatırımcıların ilgisini çeken ortamlarda hisse senetleri işlem gören şirketlerin finansal bilgilerinin standartlara uygun olarak doğru ve güvenilir bir şekilde hazırlanması ve sunulması hem paydaşlar hem de piyasa açısından dikkatle takip edilmektedir. Bu açıdan bağımsız denetim raporları, şirket tarafından hazırlanan finansal raporların güvenilirliğini arttıran en önemli unsurlardan birisidir.

Yapılan çalışma ile tekstil, giyim eşyası ve deri sektöründe faaliyette bulunan ve BIST Yakın İzleme Pazarı'nda işlem gören 4 şirketin 2020-2023 yılları bağımsız denetim görüşlerinin dayanakları incelenerek TOPSIS analiz yöntemi ile sektördeki 22 şirketin performansları belirlenerek yakın izleme pazarında yer alan şirketlerin sektördeki durumları göreceli olarak tespit edilmiştir. Literatür araştırmasında bağımsız denetim görüşleri ve TOPSIS analizi ile ölçülen performanslar arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalara rastlanılmamış olması çalışmanın özgünlüğünü ortaya çıkarmaktadır.

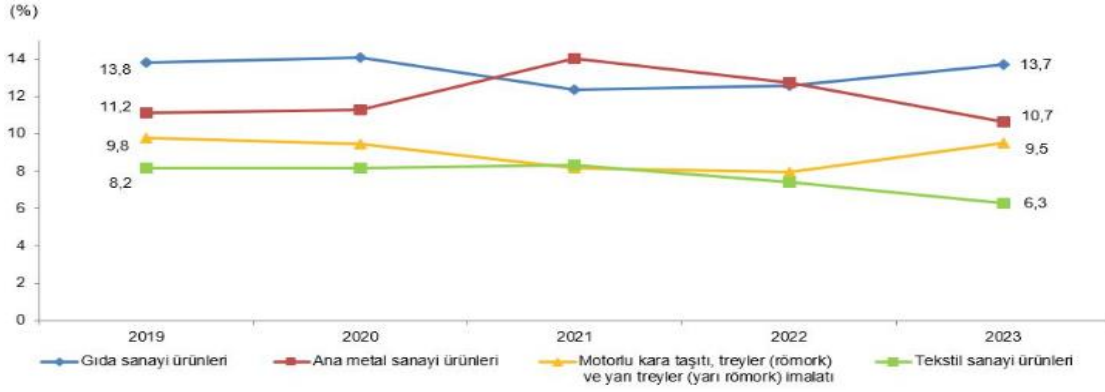
2. Tekstil, Giyim Eşyası ve Deri Sektörünün Üretim ve İhracat Payı

TCMB Ocak 2024 verilerine göre tekstil ve tekstil ürünleri sanayisinin (tekstil, konfeksiyon deri giyim) bankalar tarafından kullanılan toplam brüt krediler içindeki payı %11,2 ve nakdi kredilerdeki payı %10,6 ile ilk sırada yer almaktadır (TCMB, 2024). Dolayısıyla finans sektörü açısından da önemli bir konumdadır. Ocak-Haziran 2024 döneminde sanayi mamulleri ihracatında hazır giyim ve konfeksiyon sektörü %6,9'luk payla otomotiv endüstrisinden (% 14,1) sonra ikinci sıradadır. Aynı şekilde 2024 Haziran ayı dikkate alınarak son bir yıllık ihracatta da otomotiv endüstrisinden (%13,7) sonra % 7 pay ile ikinci sıradadır. (TİM, 2024).

Grafik 1: Türkiye’de Sektörlere Göre 2023 Yılı İhracat Oranları Kaynak: Şire, 2024, www.adaso.org.tr

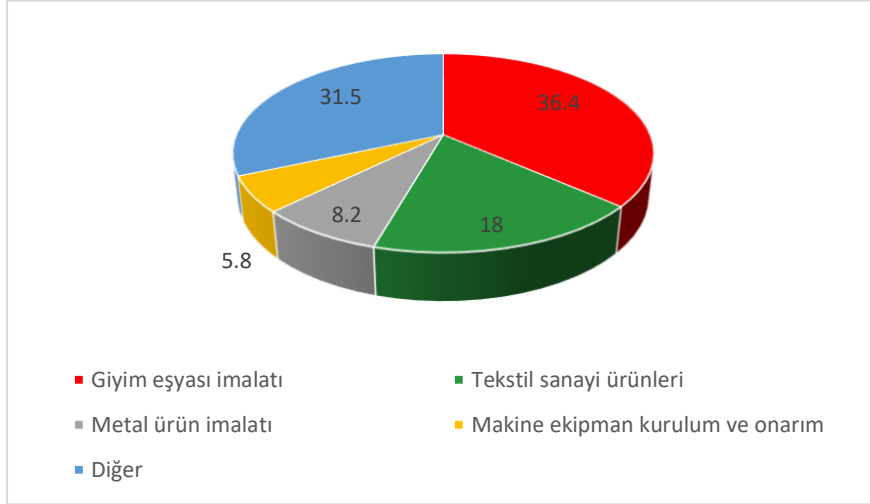
Türkiye’de Tekstil ve Konfeksiyon sektörü ihracatta ilk üç sırada yer almakta olup, katma değer ve istihdama katkısı göz önüne alındığında önemi daha da artmaktadır.

Grafik 2. Satış Değerine Göre En Yüksek Paya Sahip İlk Dört İmalat Sektörü (%)

Kaynak: TÜİK, 2024

TÜİK tarafından her yıl Haziran ayında yayımlanan Sanayi Ürün İstatistikleri bültenine göre 2023 yılında tekstil sektörü satış değerine göre en yüksek paya sahip bölümler içinde dördüncü sırada yer almıştır.

Grafik 3. Fason Üretimde İmalat Sanayi Bölümlerinin Payı

Kaynak: TÜİK, 2024

İmalat sanayii içinde fason üretimin toplam satış değerlerinin % 54’ü giyim eşyası ve tekstil ürünleri sektörü tarafından gerçekleştirilmiştir. Fason üretimin yarıdan fazlası bu sektör tarafından sübvansede edilmektedir. Bu oranlar göstermektedir ki tekstil önemli bir gelir ve istihdam oluşturan bir sektördür.

3. Literatür Taraması

Feng ve Wang (2000), çalışmalarında Tayvan’daki iç hatlarda faaliyet gösteren en büyük beş havayolu şirketini TOPSIS yöntemi ile analiz etmişlerdir. Finansal veriler olarak sermaye, sabit kıymetler, toplam varlıklar, kısa ve uzun vadeli yükümlülükler, hissedarların öz sermayesi, işletme geliri, brüt kar/zarar, faiz gideri, net kar/zarar gibi verileri kullanmışlardır. Finansal olmayan veriler ise işgücü sayısı, uçuşlar, filo sayısı, koltuk sayısı, yolcu sayısı, yolcu kilometresi gibi yirmi yedi performans kriteri belirlemişlerdir. Genel performansta Far Eastern Air Transport (FAT), Uni Air (UIA) ve Formosa Air (FMA); Üretim verimliliğinde FAT, Great China (GCA), TransAsia Airways (TNA); pazarlama verimliliğinde FAT, FMA, UIA, operasyonel verimlilikte FAT, UIA, FMA en iyi performans gösteren ilk üç şirket olmuştur.

Chang ve Yeh (2001), çalışmalarında Tayvan’da faaliyet gösteren beş yerel hava yolu şirketinin 1992-1997 yılları arası rekabet güçlerini SAW (Simple Additive Weighting), WP (Weighted Product) ve TOPSIS ile verimlilik, hizmet kalitesi, fiyat ve yönetim açısından analiz edilmiştir. Eşit ağırlıklandırma yapıldığında

değerlendirme çıktısının minimum değer kaybına uğraması nedeniyle SAW yönteminin kullanımının en doğru yaklaşım olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Akyüz vd. (2011), ise BIST seramik sektöründe faaliyet gösteren bir şirketin 1999-2008 yıllarındaki finansal performansını 19 finansal oran kullanılarak TOPSIS analizi ile değerlendirilmiştir. İlgili şirket 2003 yılında en düşük performans gösterir iken 2005 yılında en yüksek performansa ulaştığı sonucu bulunmuştur

Uygurtürk ve Korkmaz (2012), tarafından BIST ana metal sanayi endeksinde yer alan 13 şirketin 2006-2010 dönemleri performanslarını TOPSIS yöntemi ile analiz edilmiştir. Daha sonra performansı yüksek ve düşük şirketleri içeren iki farklı portföy oluşturulmuş ve yüksek performansa sahip şirketlerden oluşturulan portföyün getirisinin diğer portföye göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Soba v.d. (2012), çalışmalarında BIST taş ve toprağa dayalı sektörde faaliyet gösteren 26 şirket ile metal eşya ve makine yapımı sektöründeki 28 şirketin 2008-2010 yılları etkinlik ve performansları değerlendirilmiştir. Etkinlik için VZA, performans için ise TOPSIS yöntemi kullanılmıştır. TOPSIS analizine göre taş ve toprağa dayalı sektördeki şirketlerden 2008 yılında Batı Söke Çimento, 2009 yılında Mardin Çimento ve 2010 yılında Konya Çimento, metal eşya makine sektöründe ise incelenen tüm dönemlerde F-M İzmit Piston en yüksek performans gösteren şirketler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Akbulut ve Rençber (2015), tarafından yapılan çalışmada BIST imalat sektöründeki 32 şirketin 2010-2012 yıllarını kapsayan dönemde finansal ve borsa performansları karşılaştırılmıştır. Bunun için TOPSIS yöntemi ile şirketlerin sıralamasını yaparak finansal performansları tespit edilmiş borsa performansı için de PP/DD oranı kullanılmıştır. Karşılaştırma için finansal ve borsa performansı arasındaki ilişki korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir. Sonuç olarak finansal ve borsa performansı arasında anlamlı ilişkiler olmadığını tespit edilmiştir.

Akdoğan (2020), çalışmasında BIST'te işlem gören 517 şirketin 2017-2018 dönemi bağımsız denetim raporları incelenmiş, denetim şirketlerinin dağılımı, verilen denetim görüşünün türü ve dayanağı açıklanarak raporlarda en fazla öne çıkan durum ve benzerlikler açıklanmıştır.

Vargün ve Doğan (2021), tarafından yapılan çalışmada BIST Kurumsal Yönetim Endeksi'ndeki şirketlerin 2016-2018 döneminde kurumsal yönetim derecelendirme notları ile hisse senedinin yıllık getirisi, kar-zarar durumu ve bağımsız denetim görüşü arasındaki ilişki TOPSIS yöntemi ile incelenmiş ve işletmelerin kurumsal yönetim derecelendirme notu yüksek olmasına rağmen karlılık, hisse senedi yıllık getirisi ve bağımsız denetim görüşü arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Özveren ve Türel (2021), araştırmalarında BIST'te yer alan şirketlerin 2016-2020 yıllarına ait 2.449 adet denetim raporunu dört büyük ve diğer denetim şirketlerinin denetledikleri şirket sayıları, denetçi başına düşen denetim sayısı, denetçilerin cinsiyeti, verilen denetim görüşleri açısından incelenmiştir. Araştırma sonucunda şirketlerin %57'sinin dört büyük denetim şirketi tarafından denetlendiği ve bu şirketlerde kadın denetçi oranının %79 olduğu diğer denetim şirketlerinde bu oranın %21 olduğu, raporların yaklaşık %89'una olumlu görüş verildiği, dört büyük denetim şirketi tarafından incelenen raporlara %93 oranında olumlu görüş verildiği, diğer denetim şirketlerinde ise %82 oranında olumlu görüş verildiği tespit edilmiştir.

Akdoğan ve Kılıç (2021), yaptıkları çalışmada BIST'te işlem gören 426 şirketin 2019 yılı bağımsız denetim raporlarındaki kilit denetim konuları, denetçi görüşleri, olumlu görüş dışında verilen görüşlerin dayanağı ve görüş veren denetim personeli, önceki döneme göre değişen denetim görüşleri incelenmiştir. Önceki yıla göre olumlu görüşten şartlı görüşe değişen rapor sayısında artış tespit edilmiştir. Önemli ve dikkat çeken konular ise hasılatın muhasebeleştirilmesi, işletmenin sürekliliği ve devam eden davalar olduğu ortaya çıkarılmıştır.

Satır ve Koca (2023), çalışmalarında BIST'te işlem gören tekstil sektörü şirketlerinden olumlu bağımsız denetim görüşü alan şirketlerin 2017-2021 dönemi karlılık oranları TOPSIS yöntemi ile analiz edilmiştir. Yataş'ın 2017,2019 ve 2020 yıllarında Bossa'nın ise 2018 ve 2021 yıllarında en yüksek performans gösteren şirketler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3.1. Bağımsız Denetim ve Denetim Raporunun Önemi

Bağımsız denetim, işletmenin finansal tablolarının ilgili finansal raporlama standartlarına uyumluluk derecesi konusunda denetim teknikleri kullanılarak denetlenerek değerlendirme raporunun hazırlanmasıdır

(Akdoğan, 2020; 2). Açık bir pazar haline gelen dünyamızda ülkeler, pazarlar ve şirketler küresel bir şekilde bu açık pazardan etkilenmekte ve etkileşim içinde olmaktadır. Yabancı sermaye hareketleri sonucu farklı ülke piyasalarının ve şirketlerin etkileşimi ise güven ve karşılaştırma sorunlarını ortaya çıkarmaktadır. Ortak bir muhasebe ve kayıt sisteminin varlığı finansal tabloların anlaşılabilirlik ve karşılaştırılabilirliğini arttıracaktır. Diğer taraftan bağımsız denetimden geçmiş finansal tablolar paydaşların şirkete olan güven seviyesini gösterecektir. Güven seviyesinin başlıca dayanağını ise bağımsız denetim sonucu verilen denetim görüşü oluşturmaktadır.

Bağımsız denetim hem şirket için hem de şirketin iç ve dış paydaşları için şeffaflık ve güven oluşturmaktadır. Etkin bir iç denetim sisteminin oluşturulmasına ve iç denetim ile tespit edilemeyen hatalı ve hileli işlemlerin tespitinde önemli roller üstlenmektedir (Ertaş, 2018; 19). Şirket yönetimi, iç denetim sistemi, denetim komitesi ve dış denetim uyum içinde ve senkronize hareket ettiğinde mali tablolar daha güvenilir olacaktır (Kueppers ve Sullivan, 2010; 287). Diğer taraftan bağımsız denetim raporlarının da güvenilirliği toplanan denetim kanıtlarına dayanılarak Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) uyarınca Bağımsız Denetim Standartlarına (BDS) göre denetim görüşünün bildirilmesidir (Akdoğan, 2020; 2). Bağımsız denetim standartları denetçinin sorumluluklarını düzenleyip, denetim amaçlarına ulaşmasını sağlamak ve denetimin nitelik ve kapsamını açıklamak amacıyla tasarlanmıştır (BDS 200, 4). Bu bağlamda bağımsız denetimin faaliyetinin amacı hazırlanan finansal tabloların belirlenmiş standartlara göre şirketin faaliyet sonuçlarını doğru ve gerçeğe uygun olarak gösterip göstermediği hakkında makul güvenceyi oluşturacak şekilde tasarlanıp, denetçi tarafından görüş bildirilmesidir (SPK Tebliği, Seri X, No, 22). Bağımsız denetim ve denetim raporu Türk Ticaret Kanunu (TTK) 397-406. maddelerinde açıklanmış olup, denetçi genel olarak Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından yayımlanan Denetim Standartları'na göre denetimi gerçekleştirmektedir.

Muhasebe bilgi sistemi tarafından üretilen bilgilerin çok fazla olması ve karmaşık yapısı sebebiyle makul seviyedeki bir insanın bu bilgileri anlama ve yorumlamada sorunlar yaşaması, şirketin sadece kendi çıkarlarını koruyucu bilgileri paylaşma eğiliminde olması, hatalı ve hileli işlemler yapılması olasılığı, pek çok paydaşın işletme dışından olması nedeniyle şirket hakkında doğru ve güvenilir bilgilere erişememesi yada şirketin açıkladığı bilgiler doğrultusunda karar almak zorunda kalması gibi durumlar göz önüne alındığında bağımsız denetimin önemi daha da iyi anlaşılacaktır.

3.2. Bağımsız Denetim Görüşleri

Denetim süreci KGK tarafından yetkilendirilmiş bağımsız denetçi veya şirketler tarafından yürütülmektedir. Bu süreçte denetçi finansal tabloların hata veya hile içerip içermediğine dair makul bir güvence elde edip etmediği hususunda geçerli finansal raporlama çerçevesi hükümleri doğrultusunda bir sonuca varıp hazırlanacak olan raporda nihai bir görüş bildirir (BDS 700, 10-11-12). Hazırlanacak olan bağımsız denetim raporlarında olumlu görüş, sınırlı olumlu görüş, olumsuz görüş ve görüş vermektan kaçınma olmak üzere dört görüş çeşidinden bir tanesine yer verilir. Bu görüşler aşağıdaki durumların tespiti halinde verilmektedir.

Olumlu görüş: Denetçinin; finansal tabloların, tüm önemli yönleriyle, geçerli finansal raporlama çerçevesine uygun olarak hazırlandığı sonucuna varması durumunda verdiği görüştür (BDS 700 7/c). Denetçi topladığı denetim kanıtlarına istinaden finansal tabloların önemli yanlışlık içerdiği veya önemli yanlışlık taşımadığına dair yeterince kanıt toplayamaz ise olumlu görüş haricinde diğer görüşlerden birini vererek raporunu hazırlar (BDS 705,6)

Sınırlı Olumlu Görüş: bağımsız denetçi denetim kanıtlarındaki yanlışlıkların önemli olduğu ancak yaygın olarak finansal tabloları kapsamadığı veya yeterince kanıt elde edilmemesine rağmen tespit edilemeyen yanlışlıkların yaygın olmamakla birlikte önemli olabileceği kanısına ulaşırsa sınırlı olumlu görüş verecektir (BDS 705, 7).

Olumsuz Görüş: Denetçi, yeterince kanıt elde etmesiyle birlikte yanlışlıkların finansal tablolarda önemli ve yaygın olduğu kanaatine ulaşması durumunda olumsuz görüş verecektir (BDS 705, 8).

Görüş Vermekten Kaçınma: Denetçi bir görüşe varabilmek için yeterince denetim kanıtı elde edemez ise ve tespit ettiği yanlışlıkların muhtemel etkilerinin finansal tablolarda önemli ve yaygın olabileceği kanaatine varır ise görüş vermektan kaçınır. Ayrıca belirsizliklerin tespit edilmesi, durumunda belirsizliklere ilişkin yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiş olsa bile ilgili belirsizliklerin finansal tablolardaki kümülatif

etkileri nedeniyle bu finansal verilere dayanılarak bir görüş oluşturulamayacağı kanısına ulaşırsa da görüş vermekten kaçınacaktır (BDS 705, 9-10)

3.3. BIST Yakın İzleme Pazarında Yer Alan Tekstil Şirketlerinin Bağımsız Denetim Görüşleri

BIST pay piyasasında şirketlerin işlem gördüğü Yıldız Pazar, Ana Pazar, Alt Pazar, Yakın İzleme Pazarı, Yapılandırılmış Ürünler ve Fon Pazarı, Girişim Sermayesi Pazarı, Emtia Pazarı, Piyasa Öncesi İşlem Platformu olmak üzere sekiz farklı piyasa bulunmaktadır (<https://borsaistanbul.com/tr/sayfa/506/pazarlar>). Bu pazarlardan yakın izleme pazarı Borsa İstanbul A.Ş. Kotasyon Yönergesi'ne göre borsada işlem gören şirketin paylarının Yıldız Pazar, Ana Pazar ve Alt Pazar'dan çıkarılmasına sebep olacak durumların oluşması sonucu işlem gördüğü pazarı ifade etmektedir. Kotasyon Yönergesi'ne göre BIST Yönetim Kurulu ilgili şirket paylarını Yakın İzleme Pazarına alma kararı vermeden önce olumsuzluğun düzeltilmesi için şirketi uyarma, süre verme yada uygun görülen farklı tedbirleri uygulama yetkisine sahiptir. Bir şirketin Yıldız Pazar, Ana Pazar ve Alt Pazar'dan Yakın İzleme Pazarına alınmasına neden olabilecek olaylar ise aşağıdaki gibidir;

1. Şirketin son iki yıl bağımsız denetim raporuna görüş vermekten kaçınılması veya olumsuz görüş verilmesi,
2. İflasın ertelenmesi yahut konkordato başvurusunda bulunulması,
3. Geçerli bir sebep olmaksızın faaliyetlerini üç aydan daha fazla bir süre durdurması,
4. Zorunlu haller dışında üst üste beş defa yıl sonunda zarar etmiş olması,
5. Şirketin finansman sıkıntısında olduğunu gösterecek derecede vadesi geçmiş borçlarının olması yada faaliyetlerini etkileyecek seviyede icra takibi yahut haciz işleminin başlatılması,
6. İzin, lisans veya yetki belgesi gibi faaliyetlerin devamı için gerekli olan belgelerin iptal edilmesi veya hükümsüz hale gelmesi,
7. Yayımlanan son yıl bilançosunda özsermaye/sermaye oranının $1/3$ 'ün altına inmesi,
8. Yayımlanan son iki yıl bilançolarının her birinde ilişkili taraflardan ticari olmayan alacakların toplam aktiflere oranının % 50'yi aşması,
9. Şirketin zorunlu haller dışında duran varlıklarının $2/3$ 'ünü kaybetmesi veya finansal tabloları tam konsolidasyona tabi olmayan şirketlere devredilmesi

Tablo 1. Yakın İzleme Pazarı Tekstil Şirketlerinin 2020-2023 Yılları Bağımsız Denetim Görüşleri

Yıllar	BRKO	BRMEN	DIRIT	ROYAL
2020	Sınırlı Olumlu Görüş	Sınırlı Olumlu Görüş	Sınırlı Olumlu Görüş	Sınırlı Olumlu Görüş
2021	1. Görüş Vermekten Kaçınma 2. Olumlu Görüş	Olumlu Görüş	Görüş Vermekten Kaçınma	Sınırlı Olumlu Görüş
2022	Sınırlı Olumlu Görüş	Olumlu Görüş	Sınırlı Olumlu Görüş	Sınırlı Olumlu Görüş
2023	Sınırlı Olumlu Görüş	Olumlu Görüş	Sınırlı Olumlu Görüş	Sınırlı Olumlu Görüş

İlgili şirketlerin 4 yıllık dönem içindeki 16 adet bağımsız denetim raporlarının yaklaşık % 69'u sınırlı olum görüş, %25 'i olumlu görüşü ve % 6'sı görüş vermekten kaçınma görüşünü içermektedir. Bağımsız denetçi tarafından verilen görüşler ve dayanaklarına ilişkin açıklamalar aşağıdaki kısımda ayrıntılı olarak incelenmiştir.

3.3.1. Birko Birleşik Koyunlular Mensucat Ticaret ve Sanayi A.Ş. (BRKO):

2020 Yılı Bağımsız Denetim Raporu: İlgili dönem finansal tabloların denetimi sonucu **sınırlı olumlu görüş** verilmiştir. Finansal tablolarda 17.569.921 TL tutarındaki ertelenmiş vergi varlığı bulunmaktadır. Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) 12 Gelir Vergisi standardına göre geçmiş yıl zararları, yatırım indirimi ve vergiden indirilebilecek geçici farklardan ortaya çıkan ertelenmiş vergi varlıkları, vergiye tabi yeterli bir kar elde edilebilmesi ve yakın gelecekte bunun mümkün olabileceği öngörülmesiyle ertelenmiş verginin ortadan kalkmasının kuvvetle muhtemel olması durumunda kayıtlara alınması gerekmektedir. Diğer taraftan 2019 yılında 18.826.644 TL ertelenmiş vergi varlığı bulunmaktadır. Şirket 2019 yılında 11.095.919 TL zarar, 2020 yılında 3.481.922 TL zarar ile dönemi kaparmıştır. Ayrıca 2019 yılında kısa vadeli yabancı kaynakları (KVYK) 45.958.912 TL ve toplam dönen varlıkları 21.553.172 TL iken 2020 yılında KVYK 30.247.086 TL toplam dönen varlıkları ise 23.801.789 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında kısa vadeli borçlar dönen varlıkların % 27'si oranında daha fazladır. Bu da kısa vadeli nakit akışında problemler çıkabileceğini göstermektedir.

2021 Yılı Bağımsız Denetim Raporu: Şirketin 2021 yılı finansal tabloları 2022 ve 2023 yıllarında iki defa bağımsız denetimden geçmiştir. İlk yapılan denetimde **görüş vermektan kaçınılmış** olup bunun nedenleri şöyledir;

Fabrikadaki grev nedeniyle yıl sonu stokları sayıma hazır hale getirilememesi nedeniyle stok sayımı gözlemlenememiş ayrıca kayıtlardaki 28.901.965 TL'lik stoğun 28.138.045 TL'sinin 20-31 Aralık 2021 tarihleri arasında tek bir firmadan alınması ve bu stokların miktar ve tutarlarına ilişkin tatmin edici bir kanaate ulaşılamamıştır. Şirketin kullandığı banka kredilerine, ticari alacak ve borçlarına ait yeterli ve uygun mutabakatlar sağlanamayıp alacak ve borçların vadeleri tespit edilememiştir. Yapılandırılmış SGK borçları ödenmediğinden oluşabilecek faiz ve ceza gibi tutarlar belirlenemediğinden finansal tablolara olası etkileri hakkında görüş oluşturulamamıştır. Peşin ödenmiş giderler içinde yer alan yaklaşık 9 milyon TL'lik verilen avansın detayına ilişkin yeterli kanıt toplanamamış yine yaklaşık 1,5 milyon TL'lik alınan avanslara ait yeterli mutabakat sağlanamamıştır. Yaklaşık 16 milyon TL vadesi geçmiş banka kredilerine ilişkin herhangi bir karşılık ayrılmamış olup, alacaklı taraf icra takibine başlamış ve muhtemel sonuçları hakkında bir görüş oluşturulamamıştır. Ayrıca şirket aleyhine çok sayıda dava ve icra takibi bulunmaktadır ve bu hukuki süreçler şirketin faaliyetleri üzerinde önemli etkiler oluşturabilecek potansiyeldedir.

Dönem sonu itibari ile 14.795.209 TL ertelenmiş vergi muhasebeleştirilmiştir. TMS 12'ye göre vergi varlığından yakın gelecekte yararlanmaya imkan verebilecek düzeyde kar elde edilip edilemeyeceği tespit edilememiştir. Şirketin satış yeri ve mağaza açmak için bir şirketle yapmış olduğu işletme sözleşmesi kapsamında mağaza açan şirketin yaptığı ödemeler ve işlemler ile verdiği hizmetlere dair tutarlar hakkında görüş oluşturulamamıştır. Şirket mal alışından kaynaklanan ticari borcunun bir kısmın alacaklı olduğu şirketler ile mahsuplaşarak kapatmıştır. Yapılan mutabakatlarda borçlu olunan şirket kayıtlarda mahsuplaşılan şirketler ile ilişkisinin olmadığını beyan etmiştir. Yıl sonu çek/senet sayımında her hangi bir çek/senet olmadığı görülmüş ancak muhasebe kayıtlarında yaklaşık 1,5 milyon TL'lik çek/senet olduğu tespit edilmiştir. İdari kadrodaki azalışlar nedeniyle denetçi raporu ile finansal tabloların hazırlanması arasında geçen süre içinde açıklama gerektiren olayların ortaya çıkması durumunda BDS 560'a göre uygulanacak prosedür uygulanamamış ve maddi duran varlıkların fiziki kontrolü değer düşüklüğü tespiti ve rayiç bedellerine ait çalışmalar yapılamamıştır. Şirket dönem sonunda 1.075.965 TL net kar elde etse de KVVYK'ları kısa vadeli varlıklarından 471.795 TL daha fazladır. Bu durum ise işletmenin sürekliliğine ilişkin şüpheler oluşturmaktadır.

Diğer taraftan 2021 yılı finansal tablolarına görüş vermektan kaçınma görüşü verildiğinden Sermaye Piyasası Kurulu tarafından finansal tabloların ve faaliyet raporunun standartlara uygun olarak yeniden hazırlanması istenmiş ve 2023 yılında yeniden bağımsız denetimden geçerek 18.04.2023 tarihinde KAP'ta yayınlanmıştır. Yeni bağımsız denetim raporunda **olumlu görüş** bildirilmiştir.

2022 Yılı Bağımsız Denetim Raporu: 2022 yılı dönem sonu finansal tablolara **sınırlı olumlu görüş** verilmiştir. Bu görüşün dayanakları şöyledir. 2021 yılı dönem sonu finansal tablolarına bağımsız denetçi tarafından görüş vermektan kaçınılmış olması sebebiyle SPK tarafından yeni yönetim kurulunun altı ay içinde standartlara uygun finansal tablolar hazırlatarak genel kurula sunulması gerektiği şirkete bildirilmiştir. Oysa 2022 yılı bağımsız denetim faaliyeti itibariyle 2021 yılı finansal tabloları yeniden düzenlenmemiş ve bağımsız denetim yapılmamış olması nedeniyle önceki dönem finansal tabloların 2022 yılına olan etkileri bilinmemektedir. 31 Aralık 2022 tarihi itibariyle devam eden 187 adet tazminat davası ile 127 adet icra takibi bulunmaktadır. Diğer taraftan şirketin 2023 yılında marka değerinin tespiti yapılmasına karşın bu değerlere tutarının 2022 yılı finansal tablolarında yer alması, dava ve teminat tutarlarının tam olarak bilinmemesi gibi sebepler işletmenin sürekliliğinde ve finansal tablolarında belirsizlikler oluşturmakta olduğundan sınırlı olumlu görüş verilmiştir.

2023 Yılı Bağımsız Denetim Raporu: 2023 dönem sonu finansal tablolara da **sınırlı olumlu görüş** verilmiştir. Bunun sebepleri; a) Stoklar TMS'lere göre maliyet ve net gerçekleşebilir değerden düşük olanı ile değerlendirilmesi gerekir iken sadece maliyet bedeli ile değerlemeler yapılmıştır. Alınan çeklerin tamamının faktöring firmalarına verildiği ve büyük çoğunluğunun vadelerinin 2023 Ocak ayı olmasına rağmen tahsilat kayıtlarının 30 Eylül'e kadar yapılmadığı, 30 Eylül'de faktöring şirketinin çekleri tahsil ettiği ancak faktöring şirketine komisyon ödemesi yada herhangi bir gider kaydının yapılmadığı anlaşılmıştır. Vadeleri 2024 Ocak-Haziran arası olan çeklerin 2023 dönem sonunda itfa edilmiş değerleri üzerinden raporlanmayıp ilişkili taraf sınıflandırması da yapılmamıştır. Buna göre senetli alacakların fiziki sayımı da yapılamamıştır. 120 Alıcılar

hesabındaki tutarın önceki dönemden devren bakiye olduğu, 2023 yılında tahsilatların yapılmadığı 2023 yılında tamamına yakınında hiç işlem yapılmadığı ve durum böyle iken alacaklar ile vadesi 2024 olan çeklere TFRS 9'a göre beklenen zarar karşılığı ayrılmadığı anlaşılmıştır. Alış ve atışlardaki nakliye vb. giderlere ve harcamaların muhasebe kayıtlarına erişilemediği için doğrulamalar yapılamamıştır.

Alınan sipariş avanslarının tamamı 120 ve 320 hesapların ters bakiyelerinin bu hesaba virmanlanmasından kaynaklanmış bu işlemler banka aracılığı ile yapılmadığından mutabakatları sağlanamamış ve parasal kalemler olmasına rağmen enflasyon düzeltmesi yapılmıştır. Ayrıca enflasyon düzeltmesi yapılır iken TFRS 29 tam olarak uygulanmamıştır. 2022 yılından devreden yurtdışı menşeli 4,7 milyon TL'lik alacağın tahsilatı Mart 2023 ayında portföydeki alacak senetleri hesabına senet olarak kaydedilmiş olup, kayıttaki bu senede vadesine ve tahsil kaydına ulaşamamıştır. Banka kredileri önceki yıllardan devreden bakiyelerden oluşmakta ve bunlara tahakkuk eden faiz vb borç tutarları ilave edilerek güncellemeler yapılmamış ve bu kredilerin mutabakatları sağlanamamıştır. Ocak-Haziran 2023 dönemi halı satışlarının tahsilat kayıtları yapılmamış ve doğrulaması da yapılamamıştır. Muhasebe kayıtları Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne uygun olarak yapılmamıştır. Örneğin faktöring firması müşteri olarak kabul edilmemesine rağmen 120 alıcılar hesabında takip edilmektedir.

3.3.2. Birlik Mensucat Ticaret ve Sanayi İşletmesi A.Ş. (BRMEN)

2020 Yılı Bağımsız Denetim Raporu: bu dönem finansal tablolarının incelenmesi sonucu **sınırlı olumlu görüş** verilmiştir. Bu görüşün dayanağı ise şöyledir.

2019 yılı dönem sonu bilançosunda yer alan yaklaşık 79.034.770 TL tutarlı yatırım amaçlı gayrimenkul gerçeğe uygun değer ile takip edilmektedir. 07/01/2020 tarihinde gayrimenkul değerlendirme şirketi tarafından emsal karşılaştırma yöntemi ile değeri 79.034.770 TL olarak tespit edilmiştir. Farklı bir şirket tarafından 22/09/2020 tarihli değerlendirme raporunda gerçeğe uygun değeri 55.000.000 TL olarak tespit edilmiş ve bu gayrimenkul 31/12/2020 tarihinde şirket ortağına 55.000.000 TL'ye satılmıştır. İlk değerlendirme raporu ve satış tarih arasında uzun bir süre olmamasına rağmen önemli bir fiyat farkı bulunduğundan denetim şirketi tarafından yeni bir değerlendirme şirketi atanmış yeni hazırlanan raporda değerlendirme varsayımlarında eksiklikler tespit edilerek raporun revize edilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Belirlenen hususların gayrimenkulün değerine önemli etkilerde bulunması nedeniyle finansal tablolara yansıtılmasında değer düşüklüğü veya artışı hususunda bir kanaate varılamamıştır. Şirket ortağına 11.424.000 TL tutarında verilen borç ilişkili taraflara diğer borçlar hesabında izlenmektedir. Bu alacak için Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) avans işlemlerine uygulanan faiz oranına ek %3 oranı ilave edilerek 01/01-31/12/2020 tarihlerinde % 13-%19,75 aralığında 9.137.000 TL adat faizi hesaplanmıştır. Şirketin efektif borçlanma oranı olmadığından adat faizi oranının makul seviyelerde olup olmadığı belirlenememiştir. Cari dönemde işletmenin KVKYK dönen varlıklarını 11.201.000 TL ve 2019 yılında da 55.808.000 TL aşmıştır. 2019 yıl sonu itibarıyla 24.358.000 TL olan özkaynaklar 2020 yıl sonu itibarıyla -10.521.000 TL ile negatif seviyelerdedir. 2019 ve 2020 yıllarını da sırasıyla 10.663.000 TL ve 10.868.000 TL net zarar ile kapatmıştır. Ayrıca cari dönemde ortaklarından alınan 11.425.000 TL ticari olmayan borç bulunmaktadır. İleride ciddi anlamda fon girişi veya karlılık artışı gerçekleşmez ise tüm bu durumlar işletmenin sürekliliği konusunda belirsizliklerin olduğunu göstermektedir.

2021 Yılı Bağımsız Denetim Raporu: şirketin 2021 yılı finansal tablolarının incelenmesi sonucu **olumlu görüş** verilmiştir. Aşağıdaki hususlar verilen görüşü etkilememekle birlikte işletmenin sürekliliği hakkında belirsizlikler içerdiği kanaatine varılmıştır. Yılsonu itibarıyla KVKYK dönem varlıklarını 14.107.000 TL aşmış özkaynaklar -13.604.000 TL ile negatif seyretmekte ve 3.133.000 TL dönem zararı bulunmaktadır. Geçmiş yıllar zararları ise 46.807.000 TL'dir. Bu durum işletmenin sürekliliği konusunda belirsizlikler olduğunu göstermektedir. Sermaye artış başvurusu SPK tarafından 06/01/2022 tarihinde onaylanmış olup sermaye artış tutarı şirket ortağının şirketten alacağına karşılık takas suretiyle satışı gerçekleştirilmiştir. Böylece sermaye 22.313.510 TL'ye ulaşmıştır. Şirketin kredi borçlarının ödenmesi amacıyla ortaklardan alınmış 14.229.000 TL ticari olmayan borç, şirketin sürekliliğine ilişkin önemli belirsizlikler olduğunu göstermektedir.

2022 Yılı Bağımsız Denetim Raporu: bu dönemde de bağımsız denetçi tarafından **olumlu görüş** verilmiştir. Ancak önceki dönemde olduğu gibi verilen görüşü etkilememekle birlikte işletmenin sürekliliği konusunda bazı belirsizliklerden bahsedilmiştir. Bunlar; işletmenin KVKYK, dönen varlıklarını 4.045.000 TL geçmiş özkaynakları dönem başında 22.313.510 TL'ye yükseltilmesine rağmen dönem sonunda -3.029.000 TL ile negatif seviyelere düşmüş, 4.105.000 TL zarar etmiştir. Geçmiş yıllardan birikmiş zararları ise 49.939.000 TL'ye

yükselmiştir. Şirketin kredi borçlarının ödenebilmesi için ortağından aldığı ticari olmayan borç toplamı 7.461.000 TL'dir. Diğer taraftan sermayenin % 100 oranında arttırılarak 44.627.000 TL'ye yükseltilmesi kararı SPK tarafından 14.12.2022 tarihinde onaylanarak sermaye arttırımı 12.01.2023 tarihinde tamamlanmıştır.

2023 Yılı Bağımsız Denetim Raporu: şirketin finansal denetimi sonucu **olumlu görüş** verilmiştir. Yine önceki dönemlerde olduğu gibi işletmenin sürekliliği konusunda belirsizliklerin var olduğu kanaatine ulaşılmış ancak bu kanaatin verilen olumlu görüşü etkilemediğinden bahsedilmiştir. Bu belirsizlikleri şöyle açıklayabiliriz. KVKYK dönen varlıklarını 51.687.000 TL aşarak 35.376.000 TL'ye yükselmiştir. Şirket kredi borçlarını ödeyebilmek amacıyla şirketin ortağına 12.362.000 TL tutarında ticari olmayan borcu bulunmaktadır. İlgili dönemde 3.955.000 TL dönem zararı oluşmuş ve 31/12/2023 tarihi itibarıyla 608.926.000 TL enflasyona göre geçmiş yıllar zararı oluşmuştur. Tüm bu hususlar işletmenin sürekliliği hususunda bazı çekinceler doğurmaktadır.

3.3.3. Diriteks Diriliş Tekstil San.Tic.A.Ş. (DIRIT)

2020 Yılı Bağımsız Denetim Raporu: şirket 2020 yılını kapsayan bağımsız denetim sonucu **sınırlı olumlu görüş** verilmiştir. 31/12/2020 tarihi itibarıyla 1.231.000 hasılat elde eder iken 2.276.000 TL dönem zararı etmiştir. 31/12/2019'da ise 7.330.000 TL zarar elde edilmiştir. Geçmiş yıllar zararları 23.448.000 TL'dir (31/12/2019: 16.113.000 TL). Ana ortaklığın özkaynakları ise 2019 yılında -934.688 iken 2020 yılında 523.882 TL olmuştur. Türk Ticaret Kanunu'nun 376. maddesine göre sermaye ve yasal yedekler toplamı karşılıksız kalmakta olup kısa sürede durumu düzeltici önlemlerin alınması gerekmektedir. Bu doğrultuda şirketin bina ve arsaları değerlendirme şirketi tarafından değerlendirilerek 4.146.000 TL değer artışı oluşturulmuştur. 06/03/2020 tarihinde bedelli sermaye arttırımı yapılarak sermayenin 21.300.000 TL'ye çıkarılması kararlaştırılmıştır. 30 Haziran 2020 yılı itibarıyla hazırlanan bağımsız denetim raporunda şirket 05/09/2019 tarihinde personellerin iş akidleri feshedilmiş ve üretim tamamen durdurulmuştur. 2020 yılı içinde de üretim olmamıştır. Bu durum işletmenin sürekliliği hususunda belirsizlikler ortaya çıkarmaktadır. Denilmektedir.

2021 Yılı Bağımsız Denetim Raporu: Hazırlanan bağımsız denetim raporunda 2021 yılı dönem faaliyetlerine ilişkin **görüş vermektan kaçınma** görüşü verilmiştir. Görüşün dayanağına ilişkin herhangi bir açıklama yapılmamıştır. İlgili yıl finansal tablolar incelendiğinde cari oran 0,88, nakit oranı 0,12, KVKYK/Toplam Kaynaklar 2,36, Uzun Vadeli Kaynaklar/Toplam Kaynaklar 0,49, Özkaynaklar/toplam Kaynaklar 1,04 olduğu görülmektedir. Özellikle yabancı kaynaklara olan bağımlılık risk ve belirsizlikler içerebilmektedir.

2022 Yılı Bağımsız Denetim Raporu: yapılan bağımsız denetim sonucu **sınırlı olumlu görüş** verilmiştir. Buna göre şirketin finansal durum tablosunda 46.272.000 TL maddi duran varlığı bulunmaktadır. Değerleme şirketi tarafından fabrikadaki makine ve teçhizatın değerlendirilmesi yapılarak KDV hariç 4.152.000 TL belirlenmiştir. Değerleme öncesi mizanda tesis makine ve cihazlar 7.226.000 TL olarak görülmektedir. 18 kalem makine ve teçhizata kim tarafından ve hangi makineler olduğu görülemeyen rehin kaydı bulunmaktadır. Tapuda ise Türkiye Halk Bankası adına ipotek ve rehin kayıtları bulunmaktadır. Tapudaki bu kaydın değerlendirme konusu makineleri de kapsadığı ve makinelerin satışının kısıtlandığı değerlendirilmektedir. Ayrıca Türkiye Halk Bankası tarafından fabrika binası icra kanalı ile satışa çıkarılmış ve şirket dışından 3. şahıs tarafından alınmıştır. Karara şirket itiraz ederek mahkeme süreci başlamıştır. 26/10/2023 tarihli duruşmada karşı taraf davayı kazanmıştır. Ancak şirket tarafından karara itiraz edilerek istinaf mahkemesine başvurulmuştur. Satışı gerçekleştirilen fabrika binasının tapu devri henüz gerçekleşmemiş olup, mahkeme sonucu bilinemediğinden maddi duran varlık satışının finansal tablolar üzerindeki belirsizliklerinden dolayı sınırlı olumlu görüş verilmiştir.

2023 Yılı Bağımsız Denetim Raporu: bu dönem finansal tabloların denetimi sonucu **sınırlı olumlu görüş** verilmiştir. Bu görüşün dayanağı; Şirketin araç kiralamalarına ait giderlere ilişkin faturalara istinaden araçları kiraya veren şirketin aktifinde kayıtlı yada kiraladığı araç bilgileri ve yapılan sözleşmeye ulaşılamamıştır. Ayrıca alış ve satışlara ait alış, satış nakliye vb. giderler gibi harcama kalemlerine yönelik muhasebe kayıtlarına da ulaşılamadığından doğrulamalar yapılamamıştır. Aracın kiraladığı şirketin mükerrer düzenlediği 720.000 TL fatura tespit edilmiş ve vergi dairesine düzeltme işlemi için başvurulduğu ve işlemin gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Diriteks tarafından bir şirkete boş fabrika binası olarak kiraya verilen bina için depo kiralama sözleşmesi yapılmış olup 15/03/2023 tarihinde iki adet fatura düzenlenmiş olmasına rağmen bir tanesi hasılat olarak kayıtlara alınmadığı tespit edilmiştir. 120 Alıcılar hesabındaki alacakların büyük bir bölümü önceki yıllardan devreden alacaklardan oluşmaktadır. 2023 yılında tahsilat yapılmadığı ve

neredeyse tamamının hiç işlem görmemesine rağmen bu alacaklara ve vadesi 2024 olan çeklere TFRS 9'a göre beklenen zarar karşılığı ayrılmadığı tespit edilmiştir. Aralık 2023 ayında iki farklı firmaya toplam 19.400.000 TL tutarında satış gerçekleştirilmiş, 2024 yılında herhangi bir tahsilat yapılmamış olup satışların doğrulanması yapılamamıştır. Ayrıca bu vadeli satışlar şirketin vadeli satış politikası ile de örtüşmediği tespit edilmiştir. Banka kredileri hesabı önceki yıllardan devreden bakiyelerden oluşmaktadır. Bu tutarlara faiz vb ilave borçlar eklenerek güncelleme yapılmamış ve mutabakatları sağlanamamıştır. Dövizli bir alacak çeki için şubat ve eylül aylarında kur değerlemesi yapılmış ancak dönem sonunda kur değerlemesi yapılmamış ve çekin tahsil edilip edilemeyeceğine dair doğrulama yapılamamıştır. Enflasyon düzeltmesinde TFRS 29'un tam olarak uygulanmadığı tespit edilmiştir. İcra Hukuk Mahkemesi tarafından şirket adına kayıtlı fabrikanın icradan satışına ilişkin satışının durdurulması amacıyla istinaf mahkemesine başvurulmuş olup itiraz süreci devam etmekte olduğu tespit edilmiştir.

3.3.4. Royal Halı ve İplik Tekstil Mobilya San. Ve Tic. A.Ş. (ROYAL)

2020 Yılı Bağımsız Denetim Raporu: bağımsız denetim sonucu **sınırlı olumlu görüş** verilmiştir. Şirkete, 04/08/2016 tarihli Gaziantep 2. Sulh Ceza Hakimliğinin kararı ile kayyım atanmıştır. Daha sonra ise 674 sayılı KHK ile kayyım yetkileri Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) devredilmiştir. Şirketin yurtdışındaki bağlı ortaklıklarının finansal verileri elde edilemeyip finansal tablolar mevcut verilerle oluşturulmuştur. Finansal yatırımlar TFRS 10 gereği finansal tablolarda konsolide edilmesi gerekir iken maliyet bedeli üzerinden varlık olarak gösterilmişlerdir. Diğer taraftan yıl sonunda değer düşüklüğü çalışması yapılmamış olması da finansal tablolara etkileri konusunda belirsizlik taşımaktadır. TMSF tarafından dondurulan hesaplar için dış teyit çalışması yapılamamış ve Covid-19 sebebiyle firmalar faaliyetleri geçici olarak durdurmuş yada uzaktan çalışmaya başlamışlardır. 2020 yıl sonu itibari ile ticari ve diğer alacakları ile borçlarının doğruluğuna dair yeterli mutabakat yapılamamış ve gerekli denetim kanıtları elde edilememiştir. Şirketin kefaletinden dolayı çeşitli bankalarca 292.446.000 TL icra takibi başlatılmıştır. Bunu dışında şirketin kendi borcu olan 27.321.000 TL için alacaklılar tarafından dava icra takibi başlatılmıştır. TMS 37'ye göre dava ve icra takiplerine karşılık ayrılması gerekir iken karşılık ayrılmamıştır. Şayet karşılık ayrılrsa idi şirketin özkaynaklarında düşüş olacak ve net işletme sermayesi mevcut dava ve icra masraflarını ödemekte yetersiz kalacaktır. Şirketin alacak senetleri ve diğer mali borçlar hesaplarında kaydettiği 123.316.000 TL tutarlı varlık ve yükümlülük artışına neden olan tutarla ilgili fiziki ve hukuki işlemlerin olup olmadığı tespit edilememiştir. Bu kayıtların faktoring çekleri olduğu tespit edilmiş ve doğru kayıtlandığı taktirde finansal tablolara etkisi ile ilgili denetim kanıtı elde edilememiştir. Finansal tablolarda yer alan şerefiye bedeli TFRS uyarınca değer düşüklüğüne tabi tutulması gerekirken herhangi bir değerlendirme yapılmamış ve finansal tablolara etkisi tespit edilememiştir.

2021 Yılı Bağımsız Denetim Raporu: Yapılan dış denetim sonucu **sınırlı olumlu görüş** verilmiştir. Şirkete 04/08/2016 tarihli Gaziantep 2. Sulh Ceza Hakimliğinin kararı ile kayyım atanmıştır. Daha sonra ise 674 sayılı KHK ile kayyım yetkileri Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) devredilmiştir. Şirketin yurtdışındaki bağlı ortaklıklarının finansal verileri elde edilemediğinden finansal tablolar mevcut verilere göre oluşturulmuştur. Yurtdışı ortaklıkların durumu tablolarda gösterilmediğinden herhangi bir kanaat oluşturulamamıştır. TMSF tarafından hesaplar dondurulduğu için diğer alacaklar, satıcılar ve avanslar hesaplarının dış teyit çalışması yapılamamıştır. Diğer taraftan dış teyidi yapılamayan ve dış teyidi tutarsız olan hesaplar finansal tabloları etkileyeceği kanaatine ulaşılmıştır. Royal Rugs firmasından gereken verilen elde edilemediğinden finansal durum ve kar zarar tablolarının TFRS 8 uyarınca bölümlere göre raporlaması yapılamamıştır. Şirketin konsolidasyon firmasından bir tanesi için 2.076.000 TL beklenen kredi zararı hesaplanabilmiş diğerleri için hesaplanamamıştır. Bu tutar da TFRS 9 hükümlerini karşılamamaktadır.

Şirketin ortağı olan bir grup şirketinin vadesi dolan kredi borçları için çeşitli bankalar 292.446.000 TL icra takibi başlatmış olup şirketin kefil olarak borcu ödemesi talep edilmiştir. Bunlar dışında farklı kişiler tarafından 3.594.000 TL tutarlı dava ve icra takipleri bulunmaktadır. Temerrüde düşülmesi nedeniyle faiz giderleri tam olarak bilinmemektedir. Şerefiye bedeli olarak kayıtlı 9.073.000 TL için TFRS'ler gereği değer düşüklüğü tespiti yapılmamıştır. Dolayısıyla finansal tablolara etkisi de tespit edilememiştir.

2022 Yılı Bağımsız Denetim Raporu: denetim sonucu **sınırlı olumlu görüş** verilmiştir. Önceki yıllarda olduğu gibi kayyım yönetimi devam etmektedir. 674 sayılı KHK uyarınca TMSF tarafından Royal Halı, Atlas Halı ve Royal International şirketlerinin "Royal ve Atlas Halı Ticari ve İktisadi Bütünlüğü" nün oluşturulmasına karar

verilmiştir. Ticari ve iktisadi bütünlüğe dahil şirketlerin mal ve hakları satılacaktır. Dolayısıyla şirketlerin faaliyetleri de satışla birlikte sona erecektir. Şirket mal ve hakları Hazine ve Maliye Bakanlığı'na tescil edilmiştir. Tasfiyeye bakanlık tarafından onay verilmesi halinde yasal şartlar altında şirketin sürekliliği mümkün olmayacaktır. 2015 yılı kayıtlarına göre 127.064.000 TL 'lik hem varlıklar hem de yükümlülükler içinde (101 ve 309 nolu hesaplarda) yer almasına rağmen böyle bir çekin olmadığı ve 309 nolu hesap ayrıntısının da hangi firmaya borcun olduğu tespit edilememiştir. 2022 yılında söz konusu tutar 130.954.000 TL olarak aynı şekilde 101 ve 309 numaralı hesaplarda yer almaktadır. Yapılan araştırmalarda böyle bir çek ve borcun olmadığı karşılık ayrılmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Şirket yurtdışındaki bağlı ortaklıklarının finansal verilerini talep edilmesine rağmen temin edilemediğinden ilgili şirketler konsolide dışında tutularak tablolar oluşturulmuştur. Bu durum TMS 27'ye aykırılık oluşturmaktadır. Şirketin geçmiş dönemlerden devreden alacaklar, satıcılar ve verilen avanslar hesapları için mutabakat sağlanamamış TMSF tarafından dondurulan hesapların teyitleri alınamamış olduğundan finansal tablolara etkileri tespit edilememiştir. Royal Rugs firmasından gereken verilen elde edilemediğinden finansal durum ve kar zarar tablolarının TFRS 8 uyarınca bölümlere göre raporlaması yapılamamıştır. Şirketin sermayedarı olduğu Naksan plastik A.Ş. 2016 yılı ve öncesinden gelen toplam 292.446.000 TL kredi borçlarını ödeyememesi sebebiyle şirkete kefil sıfatıyla bankalar borcun ödenmesi için başvurmuştur. Ayrıca 3. Kişiler tarafından açılan 3.593.000 TL tutarında dava ce icra takipleri nedeniyle dosya mevcuttur. Bu durum ilave faiz gideri doğurmaktadır. TFRS gereği 9.072.000 TL şerefiye tutarı için değer düşüklüğü testi yapılmamıştır. Dolayısıyla tablolara etkisi bilinmemektedir. 2021 yılı kurumlar vergisi beyannamesinde dönem karı 2.323.000 TL olup finansal tablolar bu tutara göre düzenlenmiştir. Grup şirketleri şirkete olan borçlarını ve alınan avansları vadesinde ödemedikleri için 2021 yılına ait 31.505.000 TL temerrüt ve avans faizi hesaplanmıştır. Şirketin hesapladığı faiz gelirleri Mayıs 2022'de yeniden düzenlenen Kurumlar Vergisi Beyannamesi ile beyan edilmiştir.

2023 Yılı Bağımsız Denetim Raporu: denetim sonucu **sınırlı olumlu görüş** verilmiştir. Önceki yıllarda olduğu gibi bu yıl da kayyım yönetimi devam etmektedir. 7076 sayılı Kanun'un 1.md. göre Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın şirketin satış ve tasfiyesine onay vermesi durumunda şirketin sürekliliği mümkün olamayacaktır. TMS 27'ye göre yurtdışı bağlı ortaklıkların da finansal tablolarda gösterilmesi zorunlu iken şirket hukuki durumu nedeniyle talep etmesine rağmen temin edememiş ve tabloları mevcut duruma göre hazırlanmıştır. 2015 yılı 101 ve 309 numaralı hesapların kayıtlarında yer alan 122.064.000 TL tutarının alınan çek veya mali bir borç olmadığı karşılık ayrılmasından kaynaklandığı 2022 yılında 130.954.000 TL ve 2023 yılında da 139.789.000 TL yükseldiği tespit edilmiştir. Devreden alacaklar, satıcılar ve verilen-alınan avans hesap bakiyeleri ve dondurulan hesaplar için mutabakatlar yapılamadığından finansal tablolara etkileri belirlenememiştir. Royal Rugs firmasından gereken verilen elde edilemediğinden finansal durum ve kar zarar tablolarının TFRS 8 uyarınca bölümlere göre raporlaması yapılamamıştır. Şirketin ortaklarından Naksan plastik'in banka kredi borçlarını vadesinde ödeyememesi nedeniyle şirketin kefaleti sebebiyle bankalar borcu talep etmektedirler. Faiz giderleri tam olarak tespit edilememektedir. 9.072.000 TL şerefiye tutarı için TFRS gereği değer düşüklüğü testi yapılmamıştır. Dolayısıyla tablolara etkisi bilinmemektedir. 2022 yılında dönem karı dahil toplam geçmiş yıl karları 94.986.000 TL iken 2023 yılında geçmiş yıl karları 59.283.000 TL olarak görünmektedir. TMSF tarafından Royal ve Atlas Halı ile Nakpilsa Ticari ve İktisadi Bütünlüğü ihale ile İnter kimyasal Ürünler A.Ş.'ye satılmış olup şirketin tüm varlıklarının mülkiyeti 02/05/2024 tarihinde Inter kimyasal Ürünler A.Ş.'ye devredilmiştir.

4. Tekstil, Giyim Eşyası ve Deri Sektöründeki Şirketlerinin TOPSIS Analizi ile Performanslarının Belirlenmesi

Bu analizde temel amaç BIST Tekstil, Giyim Eşyası ve Deri Sektöründe (tekstil) işlem gören şirketlerin 2020-2023 dönemi dört yıllık performanslarının belirlenerek kendi aralarında ve yakın izleme pazarında işlem gören tekstil şirketleriyle karşılaştırılmasıdır.

4.1. Araştırmanın Kapsamı ve Veriler

Kamuyu Aydınlatma platformu (KAP) verilerine göre Tekstil, Giyim Eşyası ve Deri Sektöründe (tekstil) 27 adet şirket işlem görmektedir. Bunlar arasından verilerine tam olarak erişilebilen ve analize uygun 22 şirketin 2020-2023 yıllarını kapsayan yıl sonu çeşitli finansal oranları araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırma konusu

şirketlerin bağımsız denetim raporları ve finansal tablolarına KAP, Matrix Gold 7.4.2 ve kendi internet sitelerinden erişilmiştir.

Tablo 2: Analizde Kullanılan Oranlar

Ana Kriterler	Alt Kriterler	Formül
Likidite Oranları	Cari Oran (CO)	Dönem Varlıklar / KVYK
	Likidite Oranı (LO)	(Dönen Varlıklar – Stoklar) / KVYK
Mali Yapı Oranı	Kaldıraç Oranı (KO)	Toplam Borç / Aktif Toplamı
Faaliyet Oranları	Alacak Devir Hızı (ADH)	Net Satışlar / Ortalama Ticari Alacaklar
	Stok Devir Hızı (SDH)	Satışların Maliyeti / Ortalama Stoklar
	Aktif Devir Hızı (ADH)	Net Satışlar / Toplam Aktifler
Karlılık Oranları	Özsermaye Karlılığı (ÖK)	Net Kar / Özkaynak
	Faaliyet Karlılığı Oranı (FKO)	Faaliyet Karı / Net Satışlar
	Net Kar Marjı Oranı (NKM)	Dönem Net Karı / Net Satışlar
	Aktif Karlılık Oranı (AKO)	Dönem Net Karı / Aktif Toplamı

Analizde şirketlerin finansal performanslarını değerlendirebilmek amacıyla literatür de dikkate alınarak tablo 1’de gösterilen likidite, mali yapı, faaliyet ve karlılık oranları kullanılmıştır.

Tablo 3: Analize Dahil Edilen Şirketler ve Bilgileri

Şirketler	BIST Kodu	İşlem Gördüğü Pazar	Dahil Olduğu Endeks
Akın Tekstil A.Ş.	ATEKS	Ana	Var
Arsan Tekstil Tic. San A.Ş.	ARSAN	Ana	Var
Bilici Yatırım San. Tic. A.Ş.	BLCYT	Ana	Var
Birko Birleşik Koyunlular Mensucat Tic. San. A.Ş.	BRKO	Yakın İzleme	Yok
Birlik Mensucat Tic. San. İşl. A.Ş.	BRMEN	Yakın İzleme	Yok
Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri A.Ş.	BOSSA	Ana	Var
Dağı Giyim Sanayi ve Tic. A.Ş.	DAGI	Ana	Var
Derimod Konfeksiyon Ayakkabı Deri San. Tic. A.Ş.	DERIM	Ana	Var
Desa Deri Sanayi Tic. A.Ş.	DESA	Yıldız	Var
Diriteks Diriliş Tekstil Sanayi ve Tic. A.Ş.	DIRIT	Yakın İzleme	Yok
Hateks Hatay Tekstil İşl.A.Ş.	HATEK	Ana	Var
Karsu Tekstil San. Tic.A.Ş.	KRTEK	Ana	Var
Kordsa Teknik Tekstil A.Ş.	KORDS	Yıldız	Var
Lüks Kadife Tic. San. A.Ş.	LUKSK	Ana	Var
Mega Poliüretan Köpük San.Tic.A.Ş.	MEGAP	Ana	Var
Menderes Tekstil San. Tic. A.Ş.	MNDRS	Ana	Var
Rodrigo Tekstil San. Tic. A.Ş.	RODRG	Ana	Var
Royal Halı İplik Tekstil Mobilya San. Tic. A.Ş.	ROYAL	Yakın İzleme	Yok
Söktaş Tekstil San. Tic.A.Ş.	SKTAS	Ana	Var
Sönmez Pamuklu San. A.Ş.	SNPAM	PÖİP	Var
Yataş Yatak ve Yorgan San. Tic. A.Ş.	YATAS	Yıldız	Var
Yünsa Yünlü San. Tic. A.Ş.	YUNSA	Yıldız	Var

Kaynak: KAP verileri kullanılarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

Araştırma konusu 22 adet şirkete ait kısa bilgiler tablo 2’de verilmiş olup, bu şirketlerden 4 adedi yakın izleme pazarında (Birko, Birlik, Diriteks ve Royal) işlem görmektedir.

4.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Yapılan araştırmada ilk aşamada BIST Yakın İzleme Pazarında işlem gören 4 şirketin 2020-2023 dönemini kapsayan bağımsız denetim görüşlerinin dayanakları incelenmiştir. İkinci aşamada sektörde faaliyet gösteren 22 şirketin performansları TOPSIS analiz yöntemi ile tespit edilerek yakın izleme pazarında faaliyet gösteren şirketlerin sektörel durumları göreceli olarak belirlenmesi amaçlanmıştır. Diğer bir amaç ise bağımsız denetim görüşü ile şirket performansı arasındaki ilişki

olup olmadığının tespit edilmesidir. Literatürde bağımsız denetim raporlarına verilen görüşlerin incelenerek TOPSIS analizi ile ilişkisinin araştırıldığı bir çalışmaya rastlanılmamış olması da çalışmanın önemi ve özgünlüğünün bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

4.3. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada BIST Yakın İzleme Pazarında işlem gören 4 adet Tekstil, Giyim Eşyası ve Deri Sektöründeki (tekstil) şirketin bağımsız denetim raporları içerik analizi ile incelenmiştir. Ayrıca BIST tekstil sektöründe işlem gören şirketlerin 2020-2023 dönemi performansları, sektörel bazda ve yakın izleme pazarında işlem gören tekstil şirketleriyle karşılaştırılmıştır. Performans analizi için çok kriterli karar verme tekniklerinden olan TOPSIS analiz yöntemi kullanılmıştır.

Çok kriterli karar verme tekniklerinin genel amacı alternatifleri değerlendirmek ve sıralamaktır. Alternatifler ideal çözümlerden uzaklıklarına göre hesaplanan genel bir endeks olarak hesaplanmaktadır (Chakraborty, 2022; 2). Tüm kriterleri dahil ederek en başarılı şirketi objektif olarak belirleyebilmek için uygulanabilecek tekniklerden birisi TOPSIS'tir (Yükçü ve Atağan, 30). Bu yöntem, Yoon (1987), Hwang, Lai ve Hwang (1996) tarafından ilk olarak kullanılmış ve geliştirilmiştir (Akbulut ve Rençber, 2015; 123). TOPSIS en iyi çözümün pozitif ideal çözüme en yakın ve negatif ideal çözümden en uzak olduğu çözüm kümesi nedeniyle benimsenmiş bir çok kriterli karar verme tekniğidir. Sağlam matematiksel temeli, basitliği ve uygulanabilirliğinin kolaylığı nedeniyle yaygın olarak kullanılmaktadır. Çok fazla yeni yonteme ve karşılaştırmalı analize ilham kaynağı olmuş temel çok kriterli karar verme tekniklerinden birisi olarak kabul edilmektedir (Chakraborty, 2022; 1).

TOPSIS yöntemi altı adımdan oluşmaktadır (Yükçü ve Atağan, 2010, 30), (Temel, 2021, 1457);

1. Karar matrisinin (A) Oluşturulması
2. Standart karar matrisinin (R) Oluşturulması
3. Ağırlıklı standart karar matrisinin (V) oluşturulması
4. Pozitif ideal (A⁺) ve negatif ideal (A⁻) çözüm kümelerinin oluşturulması
5. Alternatifler arasındaki uzaklık değerlerinin (S) hesaplanması
6. İdeal çözüme göreceli yakınlığın (C) hesaplanarak sıralanması

4. Bulgular

Yapılan analiz ile BIST Tekstil, Giyim Eşyası ve Deri Sektöründe (tekstil) işlem gören şirketler belirlenen finansal oranlar ve oranlara verilen ağırlıklar (%10) kullanılarak TOPSIS yöntemi ile göreceli olarak sıralanmıştır. Unutulmamalıdır ki kullanılan oranlar ve oran ağırlıkları değiştirildiğinde farklı sonuçlar elde edilecektir. 2020-2023 dönemini kapsayan her bir yılın analiz adımları gösterilmemiş olup, örnek olması açısından sadece 2023 yılı için TOPSIS adımları gösterilmiştir. Şirket isimlerine göre sıralanan TOPSIS analiz süreci aşağıdaki tablolarda gösterildiği gibidir.

Tablo 4: Karar Matrisinin Oluşturulması (2023 Yılı)

Şirketler	CO	LO	KO	ADH	SDH	ADH	ÖK	FKO	NKM	AKO
Akın	0,9810	0,5105	0,3692	4,7555	3,8793	0,4591	-0,0069	-0,0841	-0,0095	-0,0044
Arsan	7,4680	7,4621	0,1281	8,2666	393,8400	0,0717	0,1154	1,5333	1,4028	0,1006
Bilici	11,7550	9,3652	0,0678	2,0970	1,6509	0,1621	0,1017	0,3784	0,5845	0,0948
Birko	1,0029	0,8906	0,0556	0,9197	5,2688	0,0351	-1,1479	0,1778	-30,8558	-1,0842
Birlik	1,4614	0,9850	0,6186	20,9905	1,1442	0,5492	-0,1736	-0,1401	-0,1206	-0,0662
Bossa	1,5542	0,9547	0,3430	3,5739	3,9667	0,6560	0,2318	0,1806	0,2321	0,1523
Dagi	1,2858	0,5839	0,4953	5,2014	1,1053	0,6663	0,0997	0,0533	0,0755	0,0503
Derimod	1,3572	1,2268	0,7436	4,7523	27,4917	2,9000	0,0532	0,0342	0,0047	0,0136
Desa	2,0408	1,6505	0,3730	11,9375	3,8262	0,9458	0,3055	0,2524	0,2025	0,1915
Diriteks	1,7099	1,6862	0,0946	0,4802	6,1162	0,0743	0,2086	0,6787	2,5432	0,1888
Hateks	1,1374	0,7025	0,4070	6,8336	1,9615	0,3787	-0,1331	0,0443	-0,2085	-0,0789
Karsu	1,5122	0,7757	0,4052	5,6396	3,2612	0,8498	0,1222	0,2653	0,0855	0,0727
Kordsa	1,2431	0,6663	0,5408	52,3121	2,9220	0,6720	0,0246	0,0523	0,0168	0,0113
Lüks Kadife	1,3420	1,0004	0,2864	3,4465	3,8815	0,3368	0,1670	0,2269	0,3538	0,1191
Mega	1,1856	0,8629	0,6658	2,3763	4,2149	1,0933	0,1978	0,1576	0,0604	0,0661

A. Uslu 16/4 (2024) 2671-2691

Menderes	1,6316	0,6511	0,3461	6,3352	2,4674	0,5218	0,1402	0,0919	0,1756	0,0917
Rodrigo	1,5257	1,3918	0,5349	728,5712	5,7567	0,4579	0,1214	0,0920	0,1233	0,0564
Royal	1,3143	0,6955	0,7254	3,3993	1,0657	0,3052	0,3128	-0,0399	0,2814	0,0859
Söktaş	0,7450	0,3389	0,5124	6,9917	2,9368	0,4684	-0,0156	-0,1166	-0,0163	-0,0076
Sönmez	2,4785	1,7358	0,1021	7,5302	6,6857	0,4190	-0,0013	0,0600	-0,0028	-0,0012
Yataş	1,1604	0,7309	0,5719	8,1326	4,6778	1,2391	0,1498	0,0513	0,0518	0,0641
Yünsa	1,9187	1,2342	0,2826	5,8446	3,0365	0,6181	0,2143	0,2047	0,2487	0,1537

Belirlenen dört ana performans kriteri ve on adet alt kriter kullanılarak ilk aşama olan karar matrisi tablo 4'teki gibi hazırlanmıştır. Bu tablo yirmi iki adet şirketin likidite durumu, mali yapı oranı, faaliyet oranları ve karlılık oranlarını (faktörler) göstermekte olup TOPSIS Yönteminin başlangıcını oluşturmaktadır.

Tablo 5: Standart Karar Matrisinin Oluşturulması (2023 Yılı)

Şirketler	CO	LO	KO	ADH	SDH	ADH	ÖK	FKO	NKM	AKO
Akın Tekstil	0,0636	0,0397	0,1767	0,0065	0,0098	0,1139	-0,0050	-0,0460	-0,0003	-0,0037
Arsan	0,4843	0,5808	0,0613	0,0113	0,9966	0,0178	0,0843	0,8384	0,0452	0,0858
Bilici	0,7622	0,7290	0,0324	0,0029	0,0042	0,0402	0,0742	0,2069	0,0189	0,0809
Birko	0,0650	0,0693	0,0266	0,0013	0,0133	0,0087	-0,8381	0,0972	-0,9952	-0,9249
Birlik	0,0948	0,0767	0,2960	0,0287	0,0029	0,1363	-0,1267	-0,0766	-0,0039	-0,0565
Bossa	0,1008	0,0743	0,1641	0,0049	0,0100	0,1628	0,1692	0,0987	0,0075	0,1299
Dagi	0,0834	0,0454	0,2370	0,0071	0,0028	0,1653	0,0728	0,0291	0,0024	0,0429
Derimod	0,0880	0,0955	0,3558	0,0065	0,0696	0,7196	0,0388	0,0187	0,0002	0,0116
Desa	0,1323	0,1285	0,1785	0,0163	0,0097	0,2347	0,2230	0,1380	0,0065	0,1634
Diriteks	0,1109	0,1312	0,0453	0,0007	0,0155	0,0184	0,1523	0,3711	0,0820	0,1611
Hateks	0,0738	0,0547	0,1948	0,0093	0,0050	0,0940	-0,0972	0,0242	-0,0067	-0,0673
Karsu	0,0981	0,0604	0,1939	0,0077	0,0083	0,2109	0,0892	0,1450	0,0028	0,0620
Kordsa	0,0806	0,0519	0,2588	0,0715	0,0074	0,1667	0,0179	0,0286	0,0005	0,0096
Lüks Kadife	0,0870	0,0779	0,1370	0,0047	0,0098	0,0836	0,1219	0,1241	0,0114	0,1016
Mega	0,0769	0,0672	0,3186	0,0032	0,0107	0,2713	0,1444	0,0862	0,0019	0,0564
Menderes	0,1058	0,0507	0,1656	0,0087	0,0062	0,1295	0,1023	0,0502	0,0057	0,0782
Rodrigo	0,0989	0,1083	0,2560	0,9964	0,0146	0,1136	0,0886	0,0503	0,0040	0,0481
Royal	0,0852	0,0541	0,3471	0,0046	0,0027	0,0757	0,2284	-0,0218	0,0091	0,0733
Söktaş	0,0483	0,0264	0,2452	0,0096	0,0074	0,1162	-0,0114	-0,0638	-0,0005	-0,0065
Sönmez	0,1607	0,1351	0,0489	0,0103	0,0169	0,1040	-0,0009	0,0328	-0,0001	-0,0010
Yataş	0,0752	0,0569	0,2737	0,0111	0,0118	0,3074	0,1094	0,0281	0,0017	0,0547
Yünsa	0,1244	0,0961	0,1352	0,0080	0,0077	0,1534	0,1564	0,1119	0,0080	0,1311

İkinci aşamada her bir faktör, faktör değerinin bulunduğu sütundaki değerlerin kareleri toplamının karekökü alınarak bulunan değere bölünerek normalize değer bulunmuş ve matriste aynı yere yazılarak normalize edilmiş standart karar matrisi oluşturulmuştur.

Tablo 6: Ağırlıklı Standart Karar Matrisinin Oluşturulması (2023 Yılı)

Şirketler	CO	LO	KO	ADH	SDH	ADH	ÖK	FKO	NKM	AKO
Akın	0,0064	0,0040	0,0177	0,0007	0,0010	0,0114	-0,0005	-0,0046	0,0000	-0,0004
Arsan	0,0484	0,0581	0,0061	0,0011	0,0997	0,0018	0,0084	0,0838	0,0045	0,0086
Bilici	0,0762	0,0729	0,0032	0,0003	0,0004	0,0040	0,0074	0,0207	0,0019	0,0081
Birko	0,0065	0,0069	0,0027	0,0001	0,0013	0,0009	-0,0838	0,0097	-0,0995	-0,0925
Birlik	0,0095	0,0077	0,0296	0,0029	0,0003	0,0136	-0,0127	-0,0077	-0,0004	-0,0056
Bossa	0,0101	0,0074	0,0164	0,0005	0,0010	0,0163	0,0169	0,0099	0,0007	0,0130
Dagi	0,0083	0,0045	0,0237	0,0007	0,0003	0,0165	0,0073	0,0029	0,0002	0,0043
Derimod	0,0088	0,0095	0,0356	0,0006	0,0070	0,0720	0,0039	0,0019	0,0000	0,0012
Desa	0,0132	0,0128	0,0178	0,0016	0,0010	0,0235	0,0223	0,0138	0,0007	0,0163
Diriteks	0,0111	0,0131	0,0045	0,0001	0,0015	0,0018	0,0152	0,0371	0,0082	0,0161
Hateks	0,0074	0,0055	0,0195	0,0009	0,0005	0,0094	-0,0097	0,0024	-0,0007	-0,0067
Karsu	0,0098	0,0060	0,0194	0,0008	0,0008	0,0211	0,0089	0,0145	0,0003	0,0062
Kordsa	0,0081	0,0052	0,0259	0,0072	0,0007	0,0167	0,0018	0,0029	0,0001	0,0010

A. Uslu 16/4 (2024) 2671-2691

Lüks Kadife	0,0087	0,0078	0,0137	0,0005	0,0010	0,0084	0,0122	0,0124	0,0011	0,0102
Mega	0,0077	0,0067	0,0319	0,0003	0,0011	0,0271	0,0144	0,0086	0,0002	0,0056
Menderes	0,0106	0,0051	0,0166	0,0009	0,0006	0,0129	0,0102	0,0050	0,0006	0,0078
Rodrigo	0,0099	0,0108	0,0256	0,0996	0,0015	0,0114	0,0089	0,0050	0,0004	0,0048
Royal	0,0085	0,0054	0,0347	0,0005	0,0003	0,0076	0,0228	-0,0022	0,0009	0,0073
Söktaş	0,0048	0,0026	0,0245	0,0010	0,0007	0,0116	-0,0011	-0,0064	-0,0001	-0,0007
Sönmez	0,0161	0,0135	0,0049	0,0010	0,0017	0,0104	-0,0001	0,0033	0,0000	-0,0001
Yataş	0,0075	0,0057	0,0274	0,0011	0,0012	0,0307	0,0109	0,0028	0,0002	0,0055
Yünsa	0,0124	0,0096	0,0135	0,0008	0,0008	0,0153	0,0156	0,0112	0,0008	0,0131

Her bir faktör için belirlenen ağırlık katsayısı (%10) ile tablo 5'teki her bir hücredeki faktör değerleri çarpılarak bulunan ağırlıklandırılmış değerler yukarıdaki tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 7: Pozitif ve Negatif İdeal Çözüm Kümesi (2023 Yılı)

A+	0,0762	0,0729	0,0356	0,0996	0,0997	0,0720	0,0228	0,0838	0,0082	0,0163
A-	0,0048	0,0026	0,0027	0,0001	0,0003	0,0009	-0,0838	-0,0077	-0,0995	-0,0925

Tablo 8: Pozitif İdeal Çözüm Uzaklık Kümesi (2023 Yılı)

Şirketler	CO	LO	KO	ADH	SDH	ADH	ÖK	FKO	NKM	AKO
Akın	0,00488	0,00475	0,00032	0,00980	0,00974	0,00367	0,00054	0,00782	0,00007	0,00028
Arsan	0,00077	0,00022	0,00087	0,00970	0,00000	0,00492	0,00021	0,00000	0,00001	0,00006
Bilici	0,00000	0,00000	0,00105	0,00987	0,00985	0,00461	0,00024	0,00399	0,00004	0,00007
Birko	0,00486	0,00435	0,00108	0,00990	0,00967	0,00505	0,01137	0,00549	0,01160	0,01184
Birlik	0,00446	0,00425	0,00004	0,00936	0,00987	0,00340	0,00126	0,00837	0,00007	0,00048
Bossa	0,00438	0,00429	0,00037	0,00983	0,00973	0,00310	0,00003	0,00547	0,00006	0,00001
Dagi	0,00461	0,00467	0,00014	0,00979	0,00988	0,00307	0,00024	0,00655	0,00006	0,00015
Derimod	0,00455	0,00401	0,00000	0,00980	0,00859	0,00000	0,00036	0,00672	0,00007	0,00023
Desa	0,00397	0,00361	0,00031	0,00961	0,00974	0,00235	0,00000	0,00490	0,00006	0,00000
Diriteks	0,00424	0,00357	0,00096	0,00992	0,00963	0,00492	0,00006	0,00218	0,00000	0,00000
Hateks	0,00474	0,00455	0,00026	0,00974	0,00983	0,00391	0,00106	0,00663	0,00008	0,00053
Karsu	0,00441	0,00447	0,00026	0,00978	0,00977	0,00259	0,00019	0,00481	0,00006	0,00010
Kordsa	0,00465	0,00458	0,00009	0,00855	0,00979	0,00306	0,00044	0,00656	0,00007	0,00024
Lüks Kadife	0,00456	0,00424	0,00048	0,00983	0,00974	0,00404	0,00011	0,00510	0,00005	0,00004
Mega	0,00470	0,00438	0,00001	0,00986	0,00972	0,00201	0,00007	0,00566	0,00006	0,00011
Menderes	0,00431	0,00460	0,00036	0,00976	0,00981	0,00348	0,00016	0,00621	0,00006	0,00007
Rodrigo	0,00440	0,00385	0,00010	0,00000	0,00964	0,00367	0,00020	0,00621	0,00006	0,00013
Royal	0,00458	0,00455	0,00000	0,00984	0,00988	0,00415	0,00000	0,00740	0,00005	0,00008
Söktaş	0,00510	0,00494	0,00012	0,00974	0,00979	0,00364	0,00057	0,00814	0,00007	0,00029
Sönmez	0,00362	0,00353	0,00094	0,00972	0,00960	0,00379	0,00053	0,00649	0,00007	0,00027
Yataş	0,00472	0,00452	0,00007	0,00971	0,00970	0,00170	0,00014	0,00657	0,00006	0,00012
Yünsa	0,00407	0,00401	0,00049	0,00977	0,00978	0,00321	0,00005	0,00528	0,00005	0,00001

Pozitif ideal çözüm kümesi ağırlıklandırılmış standart karar matrisindeki en iyi performans değerlerinden oluşmaktadır (Akgün ve Temür, 2016; 181). Buna göre ağırlıklandırılmış standart karar matrisindeki (Tablo 6) alt faktörlerin yer aldığı her bir sütundaki en büyük değer tespit edilir. Her bir faktörün ilgili hücredeki değeri, bulunan en büyük değerden çıkarılarak bulunan değerlerin 2. kuvvetine yükseltilmesiyle oluşturulan matris tablo 8'de gösterilmiş olan pozitif ideal çözüme uzaklık kümesini vermektedir.

Tablo 9: Negatif İdeal Çözüm Uzaklık Kümesi (2023 Yılı)

Şirketler	CO	LO	KO	ADH	SDH	ADH	ÖK	FKO	NKM	AKO
Akın Tekstil	0,00000	0,00000	0,00023	0,00000	0,00000	0,00011	0,00694	0,00001	0,00990	0,00849
Arsan	0,00190	0,00307	0,00001	0,00000	0,00988	0,00000	0,00851	0,00837	0,01082	0,01022
Bilici	0,00510	0,00494	0,00000	0,00000	0,00000	0,00001	0,00832	0,00080	0,01028	0,01011
Birko	0,00000	0,00002	0,00000	0,00000	0,00000	0,00000	0,00000	0,00030	0,00000	0,00000
Birlik	0,00002	0,00003	0,00073	0,00001	0,00000	0,00016	0,00506	0,00000	0,00983	0,00754

A. Uslu 16/4 (2024) 2671-2691

Bossa	0,00003	0,00002	0,00019	0,00000	0,00000	0,00024	0,01015	0,00031	0,01005	0,01113
Dagi	0,00001	0,00000	0,00044	0,00000	0,00000	0,00025	0,00830	0,00011	0,00995	0,00937
Derimod	0,00002	0,00005	0,00108	0,00000	0,00004	0,00505	0,00769	0,00009	0,00991	0,00877
Desa	0,00007	0,00010	0,00023	0,00000	0,00000	0,00051	0,01126	0,00046	0,01003	0,01184
Diriteks	0,00004	0,00011	0,00000	0,00000	0,00000	0,00000	0,00981	0,00200	0,01160	0,01179
Hateks	0,00001	0,00001	0,00028	0,00000	0,00000	0,00007	0,00549	0,00010	0,00977	0,00735
Karsu	0,00002	0,00001	0,00028	0,00000	0,00000	0,00041	0,00860	0,00049	0,00996	0,00974
Kordsa	0,00001	0,00001	0,00054	0,00005	0,00000	0,00025	0,00733	0,00011	0,00991	0,00873
Lüks Kadife	0,00001	0,00003	0,00012	0,00000	0,00000	0,00006	0,00922	0,00040	0,01013	0,01054
Mega	0,00001	0,00002	0,00085	0,00000	0,00000	0,00069	0,00965	0,00026	0,00994	0,00963
Menderes	0,00003	0,00001	0,00019	0,00000	0,00000	0,00015	0,00884	0,00016	0,01002	0,01006
Rodrigo	0,00003	0,00007	0,00053	0,00992	0,00000	0,00011	0,00859	0,00016	0,00998	0,00947
Royal	0,00001	0,00001	0,00103	0,00000	0,00000	0,00004	0,01137	0,00003	0,01009	0,00996
Söktaş	0,00000	0,00000	0,00048	0,00000	0,00000	0,00012	0,00683	0,00000	0,00989	0,00843
Sönmez	0,00013	0,00012	0,00000	0,00000	0,00000	0,00009	0,00701	0,00012	0,00990	0,00854
Yataş	0,00001	0,00001	0,00061	0,00000	0,00000	0,00089	0,00898	0,00011	0,00994	0,00960
Yünsa	0,00006	0,00005	0,00012	0,00000	0,00000	0,00021	0,00989	0,00036	0,01006	0,01115

Negatif ideal çözüm kümesi, ağırlıklandırılmış standart karar matrisindeki en zayıf performans değerlerinden oluşmaktadır (Akgün ve Temür, 2016; 181). Buna göre ağırlıklandırılmış standart karar matrisindeki (Tablo 6) alt faktörlerin yer aldığı her bir sütundaki en küçük değer tespit edilir. Her bir faktörün ilgili hücredeki değeri, bulunan en küçük değerden çıkarılarak bulunan değerın 2. kuvvetine yükseltilmesiyle oluşturulan matris tablo 9'da gösterilmiş olan negatif ideal çözüme uzaklık kümesini vermektedir.

Tablo 10: Alternatifler Arasındaki Uzaklığın ve İdeal Çözüme Yakınlığın Hesaplanması (2023 Yılı)

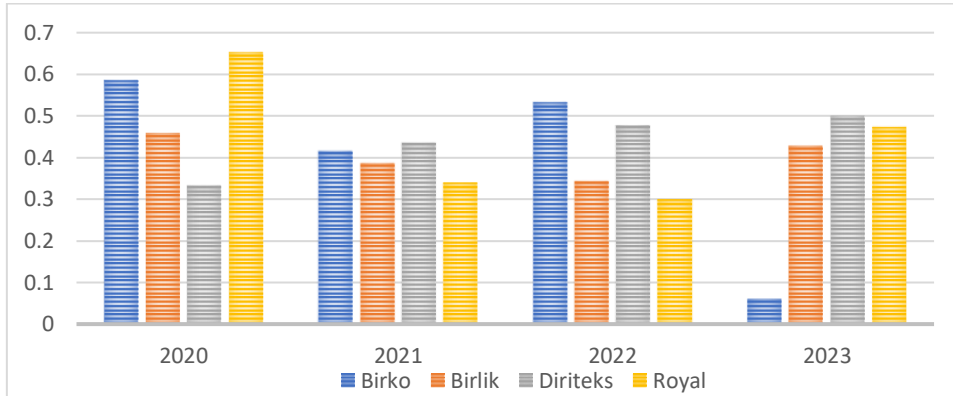
Şirketler	Alternatifler Arasındaki Uzaklıklar		Göreceli Yakınlıklar	
	S ⁺	S ⁻	Performans Sırası	Performans Puanı
Akın Tekstil	0,2046	0,1602	18	0,4392
Arsan	0,1295	0,2298	1	0,6395
Bilici	0,1724	0,1989	3	0,5357
Birko	0,2743	0,0180	22	0,0616
Birlik	0,2039	0,1529	20	0,4285
Bossa	0,1930	0,1792	8	0,4814
Dagi	0,1979	0,1686	15	0,4601
Derimond	0,1853	0,1808	6	0,4939
Desa	0,1859	0,1858	4	0,4999
Diriteks	0,1884	0,1881	5	0,4996
Hateks	0,2033	0,1519	21	0,4277
Karsu	0,1909	0,1718	10	0,4737
Kordsa	0,1950	0,1641	16	0,4570
Lüks Kadife	0,1954	0,1747	13	0,4719
Mega	0,1913	0,1762	9	0,4795
Menderes	0,1970	0,1716	14	0,4656
Rodrigo	0,1681	0,1971	2	0,5397
Royal	0,2013	0,1804	12	0,4726
Söktaş	0,2059	0,1605	19	0,4380
Sönmez	0,1963	0,1610	17	0,4505
Yataş	0,1931	0,1736	11	0,4734
Yünsa	0,1916	0,1786	7	0,4824

Tablo 8 ve 9'da her satırdaki faktör değerlerinin toplamının karekökü alınarak alternatifler arasındaki mesafe değerleri ve son aşama olan TOPSIS performans skorları yukarıdaki tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 11: Yıllar İtibariyle İdeal Çözüme Göreceli Yakınlıkların belirlenmesi

Şirketler	2023 Performans		2022 Performans		2021 Performans		2020 Performans	
	Sırası	Skoru	Sırası	Skoru	Sırası	Skoru	Sırası	Skoru
Arsan	1	0,6395	10	0,4663	3	0,5739	3	0,6732
Rodrigo	2	0,5397	20	0,3236	17	0,4279	19	0,6015
Bilici	3	0,5357	1	0,6693	2	0,6220	5	0,6647
Desa	4	0,4999	3	0,5070	9	0,4824	11	0,6390
Diriteks	5	0,4996	6	0,4772	15	0,4363	22	0,3345
Derimod	6	0,4939	4	0,4893	10	0,4672	4	0,6703
Yünsa	7	0,4824	5	0,4882	11	0,4628	9	0,6485
Bossa	8	0,4814	9	0,4686	4	0,5371	10	0,6437
Mega	9	0,4795	14	0,4530	13	0,4521	1	0,7008
Karsu	10	0,4737	8	0,4709	7	0,4950	8	0,6497
Yataş	11	0,4734	13	0,4538	5	0,5153	2	0,6773
Royal	12	0,4726	22	0,2996	22	0,3406	7	0,6522
Lüks	13	0,4719	12	0,4565	6	0,5152	6	0,6578
Menderes	14	0,4656	7	0,4730	21	0,3735	14	0,6298
Dagi	15	0,4601	16	0,4300	19	0,3921	17	0,6109
Kordsa	16	0,4570	15	0,4475	12	0,4557	15	0,6242
Sönmez	17	0,4505	11	0,4628	1	0,6221	12	0,6382
Akın	18	0,4392	18	0,3944	8	0,4907	13	0,6322
Söktaş	19	0,4380	21	0,3015	16	0,4363	18	0,6038
Birlik	20	0,4285	19	0,3440	20	0,3860	21	0,4591
Hateks	21	0,4277	17	0,4223	14	0,4404	16	0,6231
Birko	22	0,0616	2	0,5316	18	0,4159	20	0,5854

Yapılan göreceli değerlendirmeler sonucu 2020 yılında performansı en yüksek ilk beş şirket sırasıyla Mega, Yataş, Arsan, Derimod ve Bilici; 2021 yılında Sönmez, Bilici, Arsan, Bossa ve Yataş 2022 yılında Bilici, Birko, Desa Derimod ve Yünsa 2023 yılında Arsan, Rodrigo, Bilici,Desa ve Diriteks olarak belirlenmiştir. Yıllar itibariyle en zayıf performans gösteren son beş şirket ise 2020 yılında Söktaş, Rodrigo, Birko, Birlik ve Diriteks 2021 yılında Birko, Dagi, Birlik, Menderes ve Royal 2022 yılında Akın, Birlik, Rodrigo, Söktaş ve Royal 2023 yılında ise Akın, Söktaş Birlik Hateks ve Birko olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca on iki şirketin performansları 2021 yılına göre 2022 yılında düşüş göstermiştir. Bunun nedeni ise büyük oranda Covid-19 pandemisi döneminde getirilen kısıtlamalardan kaynaklandığı söylenebilir.

Grafik 4: Yakın İzleme Pazarı Şirketleri Performansları

Yakın izleme pazarındaki şirketleri değerlendirecek olursak yukarıdaki şekle göre Birko A.Ş. 2020 ve 2021 yıllarında ikinci sırada yer alır iken 2022 yılında birinci sıraya yükselmiş ancak 2023 yılında en düşük performans gösteren şirket olmuştur. 2023 yılında özellikle faaliyet ve karlılık oranlarındaki düşüş performansını olumsuz etkilemiştir. 2023 yılında elde edilen hasılat önceki yıla göre yaklaşık 21 milyon TL düşmüş 2022 yılında 142 milyon net kar elde edilmiş iken 2023 yılı 1,4 milyar zararla kapatılmıştır. Hisse

başına kayıp 0,11 TL olmuştur. İnişli çıkışlı bir performans göstererek 2023 yılında ciddi anlamda düşüş sergileyerek en düşük performans gösteren şirkettir. Sektörel bazda ise 2020 yılında yirminci sırada yer alır iken 2021 ve 2022 yıllarında performans artışı göstererek 2022 yılında ikinci en yüksek performans sahibi şirket olmuştur. 2021 yılı yeniden düzenlenen bağımsız denetim raporunun olumlu görüş içermesi 2022 yılında da sınırlı olumlu görüş verilse de 2022 yılında bir önceki yıla göre toplam varlıklarını yaklaşık 2,5 kat özkaynaklarını yaklaşık 4,3 kat arttırmış kısa vadeli borçlarını yaklaşık %20 (yaklaşık 12,5 milyon TL) ve uzun vadeli borçlarını da yaklaşık %13 (yaklaşık 10 milyon TL) azaltmayı başarmış olması performans skorunun büyük oranda artmasına neden olmuştur. 2023 yılında varlıklarını ve özkaynaklarını arttırır iken borçlarını azaltmış ancak, net satışların sektörel ortalaması 1.350.000 TL iken Birko'nun net satışları 45.000.000 TL ve sektörün kar ortalaması 96.700.000 TL iken Birko 1.392.000.000 zarar etmiştir. Bu yüzden sektörde ve yakın izleme pazarı grubunda en düşük performans skoru ile son sırada yer almıştır. Buradan da bağımsız denetim raporu hazırlanması sürecinde şirket performansının dikkate alınmadığı sonucuna varabiliriz.

Birlik A.Ş.'nin finansal tablolara 2020 yılında sınırlı olumlu görüş sonraki yıllarda olumlu görüş verilmiştir. Ancak tüm yıllarda işletmenin sürekliliğine dair önemli belirsizliklerin mevcut olduğundan bahsedilmiştir. İncelenen yıllar boyunca performans skorunda pek fazla bir değişiklik gözlemlenmemiş olup, üçüncü en iyi performans gösteren şirket olmuştur. Sektörde ise genel olarak en düşük performans gösteren şirketler arasında olduğu tespit edilmiştir. İnceleme dönemlerinde bağımsız denetim raporlarında arka arkaya 3 yıl olumlu görüş alan tek şirket olmasına karşılık sektörde ve grup bazında son sıralarda yer alabilmiştir. Bu durumu da bağımsız denetim görüşü ile TOPSIS performansı arasında bir ilişki olmadığı şeklinde yorumlayabiliriz.

Diriteks A.Ş., 2020 yılında grup ve sektör bazında en düşük performans skoru ile son sırada yer almıştır. Bağımsız denetim raporunda da sermayenin karşılıksız kalması nedeniyle şirket teknik olarak iflas etmiş görünmektedir. Ayrıca şirket üretimini durdurmuştur. Bu olaylar da şirketin performans olarak son sırada yer almasını destekler niteliktedir. Buna karşın, 2021 yılında 41,4 milyon TL KVKYK ve 8,6 milyon TL UVYK olmak üzere 50 milyon TL toplam yükümlülüğü bulunur iken sermayesinin yaklaşık 4 kat dönen varlıklarını yaklaşık 16 kat, duran varlıklarını yaklaşık 2 kat olmak üzere toplam varlıklarını yaklaşık 4 kat, satış hasılatını yaklaşık 19 kat arttırmış, 2020 yılında 2,2 milyon TL zarar etmiş iken 2021 yılında 2,5 milyon TL kara geçmiştir. Bu gelişmelerin performans artışına pozitif etkileri vardır. Ancak bağımsız denetçi raporunda "görüş vermektен kaçınma" görüşü verilmiştir. Şirket özkaynaklarını her ne kadar arttırıp 18,2 milyon TL'ye yükseltse ve 2,5 milyon TL kar elde etse de 32,4 milyon TL birikmiş geçmiş yıl zararı bulunmaktadır. Geçmiş yıl zararları ve toplam borcu, şirket ve geçmiş yönetim aleyhine yürütülen çok sayıda davanın olması da bağımsız denetim görüşüne etki etmiş olabilir ihtimali yüksektir. 2022 yılında özkaynakları yaklaşık 27 milyon TL artmış bunak karşılık toplam yükümlülüklerinde 30 milyonluk azalış gerçekleşmiş ve dönem karı da 4 kat artmıştır. Buna bağlı olarak genel sıralamada 15'ten 6. sıraya yükselmiştir. Bu iyileşmelere rağmen fabrika binasının icra aracılığı ile 3. bir şahsa satılması makinelerin rehdilmesi gibi sebeplerle bağımsız denetim görüşüne pek fazla etki etmediği sınırlı da olsa olumlu görüş verilmiştir. 2023 yılında da bilanço ve gelir tablosunda iyileşmelerin devam ettiği görülmüştür. Fakat şirketin geçmiş dönemden gelen alacaklarının tahsil edilmediği hatta cari dönemde dahi büyük bir kısmına hiçbir işlem yapılmaması fabrika binasına ilişkin dava süreci, satış hasılatının sadece 2 firmadan elde edilmesi ve satış kayıtlarına ilişkin şüphelerin olması nedeniyle sınırlı olumlu görüş verilmiştir. Tüm bu olaylar şirketin muhasebe politikaları ve sürekliliği dikkate alınarak denetim görüşünün verildiğini şirketin finansal performansının pek fazla dikkate alınmadığının göstergesi niteliğindedir.

Royal A.Ş., hem grup içinde hem de sektörel olarak 2020 yılındaki performansını koruyamamış, 2021 ve 2022 yıllarını en düşük performans derecesi ile kapatarak son sırada yer almıştır. 2023 döneminde nispeten yükseliş göstererek grup bazında ikinci sırada yer alır iken sektörel olarak orta derecelere yükselmiştir. 2020 yılında sektörel olarak 7.sıradan 2021 2022 yıllarında 22. Sıra ile son sırada yer almış 2023 yılını 12. Sırada tamamlamıştır. 2021 yılında 15 sıra gerileyerek son sırada yer almış ancak incelenen tüm yıllarda bağımsız denetim görüşü değişmeyerek "sınırlı olumlu görüş" verilmesi diğer şirketlerde olduğu gibi bağımsız denetim görüşünün TOPSIS performansında etkisinin olmadığı kanaatine uyandırmaktadır.

İncelenen dönemler itibarıyla Birko, Birlik, Karsu, Dagi, Kordsa, Söktaş ve Hateks şirketlerinin sırası sektörel olarak yaklaşık aynı kalmıştır. En dikkat çeken şirketler ise; 2022 yılında Diriteks en düşük performans sergiler iken sürekli bir yükseliş ivmesi yakalayarak 2023 yılında beşinci sıraya yükselmiştir. Birko ise 2022 yılında

mükemmel bir performans sergileyerek son sıralardan ikinci sıraya yükselmiştir. Rodrigo ise 2022 yılı hariç performansını yükselterek 2023 yılında ikinci sıraya yerleşmiştir. Bilici, tüm dönemler boyunca ilk beş içinde yer alarak iyi bir performans sergilemiştir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Tekstil sektörü insanların en temel ihtiyaçlarından biri olan giyim konusundaki ihtiyaçlarının karşılandığı bir alandır. Bunun yanı sıra tıp, inşaat, tarım, döşeme, kaplama, spor, otomotiv, ambalaj gibi yaşamın hemen hemen her alanında tekstil ürünlerini ve türevlerini görmek mümkündür. Bu yüzden tekstil sektörü insanlığın varlığını sürdürebilmesi için önemli bir görevi ifa etmektedir. Sektörde meydana gelebilecek durgunluk, iflas, kriz gibi durumlarda ülkede veya küresel çapta hem ekonomik hem de yaşamsal sorunlar baş gösterebilecektir. Bu bakımdan sektörün çeşitli analiz teknikleri ile denetim ve gözetim altında tutularak erken uyarı sinyallerinin yakalanması ve önlem alınması gerekmektedir.

Yapılan çalışmada BIST Yakın İzleme Pazarı'nda işlem gören 4 şirketin 2020-2023 yılları bağımsız denetim raporlarına verilen görüş türleri ve dayanakları incelenmiş, TOPSIS performansları ile ilişkisi değerlendirilerek BIST tekstil sektöründe işlem gören 22 şirketin performansları TOPSIS yöntemi ile karşılaştırılmıştır. Literatür taramasında erişilebilen çalışmalar değerlendirildiğinde TOPSIS analizinin ve denetim raporlarının ayrı ayrı incelendiği görülmüş olup, yapılan çalışmada performans değerlendirmesi ve denetim raporlarının bir arada incelenmesi çalışmayı diğer çalışmalardan ayıran en önemli özelliktir. İnceleme döneminde değerlendirilen 16 bağımsız denetim raporunun 11'ine sınırlı olumlu görüş, 4'üne olumlu görüş ve 1'ine görüş vermekten kaçınma görüşü verilmiştir. Büyük çoğunluğuna sınırlı olumlu görüş verilmesinin başlıca sebepleri uygulanan muhasebe politikaları, eksik veya hatalı yapılan muhasebe işlemleri, borç ve kısa vadeli yükümlülüklerin fazlalığı ile işletmenin sürekliliği konusundaki belirsizliklerden kaynaklandığı tespit edilmiştir. Yapılan TOPSIS analizi sonucuna göre ise, Rodrigo ve Diriteks en iyi performans gösteren şirketler olarak son sıralardan ilk sıralara yükselmişlerdir. Özellikle Diriteks inceleme dönemleri boyunca iyi bir performans sergileyerek en düşük performans derecesine sahip iken 2023 yılına geldiğinde 5. sıraya yükselmiştir. Mega ve Yataş 2020 yılında en iyi performansa sahip iken başarılarını koruyamayıp büyük bir gerilemeyle 2023 yılında 9. ve 11. sırada yer alabilmiştir. Şirketlerin yaklaşık % 50'si 2022 yılında performans kaybı yaşamıştır. Buna da Covid-19 pandemisinin sebep olduğunu söyleyebiliriz. Ancak neredeyse tüm dönemler boyunca en düşük performans gösteren Birko net kar marjını ve özsermaye karlılığını arttırdığından 2022 yılında muazzam bir yükseliş ile 2. sıraya yükselmiştir.

Yakın İzleme Pazarında İşlem gören şirketlerden Diriteks istikrarlı yükselişini sürdürerek 2023 yılında iyi bir performans derecesini yakalayabilmiştir. Royal inceleme dönemi başında iyi denebilecek bir performansa sahip iken 2021 ve 2022 yıllarında en düşük performans ile son sırada yer almış ancak 2023 yılına geldiğinde önceki iki döneme göre yüksek bir başarı elde etmeyi başarabilmiştir. Birlik tüm dönemler boyunca düşük bir performans göstermiştir. Birko ise 2022 yılı hariç düşük performans göstermiştir. Özellikle 2023 yılında karlılık oranlarındaki gerilemenin bu yılda en düşük performans göstermesinde önemli bir rol aldığı söyleyebiliriz. TOPSIS yöntemi kullanılarak farklı sektörlerin incelendiği pek çok çalışma mevcut olup yapılan çalışma, Vargün ve Doğan (2021), Uygurtürk ve Korkmaz (2012), Konak vd. (2018), Temel ve Çakır (2022), Satır ve Koca'nın (2023) çalışmalarıyla benzerlik göstermektedir.

Diğer taraftan denetim raporlarında daha çok varlıkların değerlemesi alacakların tahsilatı, yükümlülüklerin karşılanabilme durumuna ilişkin gelişmeler ile hukuki süreçler ve muhasebe politikalarının etkileri üzerinden değerlendirmeler yapılmaktadır. Şirketin cari dönem denetim raporu hazırlanır iken mevcut performansı veya geçmiş performansının denetim raporuna direkt olarak yansıtılmadığı dolayısıyla denetim görüşü ile şirket performansı arasında bir ilişki olmadığı sonucuna da ulaşılabilmektedir.

Genel olarak bu sektördeki firmalara yatırım yapacak yatırımcıların karar verirken tablo 11'i dikkate alarak 2023 yılı için şirketler arasından sırasıyla Arsan, Rodrigo ve Bilici olarak ilk üçteki şirketleri seçmeleri durumunda en iyi kararı vermiş oldukları sonucuna ulaşılsa da yapılan analizde kullanılan 10 orana bağlı kalınarak karara varılması eksik bir karar olabilecektir. Çünkü yeterince finansal okuryazarlığı olmayan yatırımcı veya karar vericiler belirli bir noktaya ve belirli oranlara bağlı kalarak karar almaları durumunda hatalı veya eksik sonuçlara ulaşabileceklerdir. Oysa denetim raporlarının da incelenerek şirketin faaliyet karlılığını ve sürekliliğini engelleyecek durumların olup olmadığı da araştırılıp elde edilen diğer veriler de göz önünde bulundurularak çok yönlü ve kapsamlı olarak daha geniş kararlar alınabilecektir. Literatürde

bağımsız denetim raporlarına verilen görüşlerin incelenerek TOPSIS analizi ile ilişkisinin araştırıldığı bir çalışmaya rastlanılmamış olması da çalışmanın özgünlüğünün ve literatüre katkılar sunacağına göstergesidir.

KAYNAKLAR

- Akbulut, R., ve Rençber Ö.F., (2015). BIST'te İmalat Sektöründeki İşletmelerin Finansal Performansları Üzerine Bir Araştırma, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Ocak 2015
- Akdoğan, N., (2020). Borsa İstanbul (BIST) Şirketlerinin 2017 ve 2018 Yıllarındaki Denetim Görüşleri ile Bağımsız Denetçi Raporlarında Verilen Görüşün Dayanağının İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma, *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 59, 1-18.
- Akgün, M., ve Soy Temür, A., (2016). BIST Ulaştırma Endeksinde Kayıtlı Şirketlerin Finansal Performanslarının TOPSIS Yöntemi ile Değerlendirilmesi, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, ICAFR 16 Özel Sayısı.
- Akyüz, Y., Bozdoğan, T., Hantekin, E., (2011), TOPSIS Yöntemiyle Finansal Performansın Değerlendirilmesi ve Bir Uygulama, *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi*, C. X III, S. I
- Chakrabort, S., (2022). TOPSIS and Modified TOPSIS: A Comparative Analysis, *Decision Analytics Journal*, 2
- Chang, Y. H., Yeh, C.H., (2001), Evaluating Airline Competitiveness Using Multiattribute Decision Making, *Omega*, 29 (5), 405-415, Doi:10.1016/S0305-0483(01)00032-9.
- Ertaş, A., (2018). Bağımsız Denetim Kapsamında Türkiye'de Yapılan Yasal Düzenlemelerin Bağımsız Denetim Üzerine Etkileri, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Feng, C.-M., Wang, R-T., (2000), Performance Evaluation for Airlines Including the Consideration of Financial Ratios, *Journal of Air Transport Management*, Volume 6, Issue 3, Pages 133-142,
- Konak, T., Elbir, G., Yılmaz, S., Karataş, B., vd. (2018). Borsa İstanbul'da İşlem Gören Tekstil Firmalarının TOPSIS ve MOORA Yöntemi ile Analizi. *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(1), 11-44.
- Kueppers, R. J., ve Sullivan, K. B., (2010). How and Why an Independent Audit Matters, *International Journal of Disclosure and Governance*, V.7, 4. 286-293, Doi: 10.1057/jdg.2010.22.
- Özveren, C. ve Türel, A. (2021). Türkiye'de Bağımsız Denetim Raporları: 2016-2020 Yılları Arası Bir İnceleme. *Hitit Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 429-441. Doi: 10.17218/hititsbd.1017050
- Satır, H. ve Koca, N. (2023). Bağımsız Denetçi Görüşü ile Kârlılık Oranları Arasındaki İlişkinin TOPSIS Yöntemiyle Değerlendirilmesi: BIST'te Bir Uygulama. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (76), 113-125. Doi:10.51290/dpusbe.1202267
- Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ, Seri:X, No:22
- Soba, M., Akcanlı, F., Erem, I., (2012). BIST'e Kayıtlı Seçilmiş İşletmelere Yönelik Etkinlik Ölçümü ve Performans Değerlendirmesi: Veri Zarflama Analizi ve TOPSIS Uygulaması, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27
- Şire, H., C., (2024) 2023 Yılı İhracat Raporu, Adana Sanayi Odası https://www.adaso.org.tr/Content/Files/raporlarFiles/2024/1/cebf7b5e-7714-454d-acfd-5cf986990f67_2023%20YILI%20%C4%B0HRACAT%20RAPORU_ADASO.pdf
- Temel, E., Çakır, U., (2022). Covid-19 Salgınının Tekstil Sektöründeki İşletmelerin Finansal Performanslarına Etkilerinin TOPSIS Yöntemiyle Analizi: BIST Örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(4), 1446-1466. Doi:10.32709/akusosbil.1032227
- TCMB, (2024). Bankalar ve Özel Finans Kurumlarının Finansman Konularına Göre Firma Bazında Bildirimi Yapılan Nakdi Krediler ve Tasfiye Olunacak Krediler https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/8373e091-bcb2-4f77-87b1-15421dd72607/ocak_2004.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-8373e091-bcb2-4f77-87b1-15421dd72607-m3fzoNQ e.t. 28/06/2024
- TİM (Türkiye İhracatçılar Meclisi), (2024), Sektörel Bazda İhracat Rakamları 1-30 Haziran, <https://tim.org.tr/tr/ihracat-rakamlari>, e.t. 17/06/2024

- TÜİK, (2024). Yıllık Sanayi Ürün (PRODCOM) İstatistikleri, 2023, Sayı: 53637
[https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yillik-Sanayi-Urun-\(PRODCOM\)-Istatistikleri-2023-53637](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yillik-Sanayi-Urun-(PRODCOM)-Istatistikleri-2023-53637) e.t. 30/06/2024
- Uygurtürk, H., ve Korkmaz, T. (2012). Finansal Performansın TOPSIS Çok Kriterli Karar Verme Yöntemi ile Belirlenmesi: Ana Metal Sanayi İşletmeleri Üzerine Bir Uygulama, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 7(2), 95-115.
- Yükçü, S., ATAĞAN, G., (2010), TOPSIS Yöntemine Göre Performans Değerleme, *Muhasebe ve Finansman Dergisi* (45), 28-35.
<https://borsaistanbul.com/tr/sayfa/506/pazarlar> E.t. 30/06/2024
https://www.borsaistanbul.com/files/kotasyon_yonergesi.pdf e.t. 30/06/2024